

Vides eksperte Snēpeles mežā pēc ugunsgrēka pēta, cik daudz cietis biotops.

→ 7. lpp.

Kā tikt pie labas zemeņu ražas.

→ 14. lpp.

Skrundas RLS toreiz un tagad.

Vēsturiski kadri un aculiecinieku atmiņas.

→ 8. lpp.

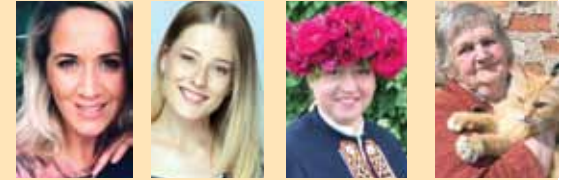
Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEI

Piektdiena, 2020. gada 15. maijs

Cena
1,20 eiro

Nr. 39
(11 570)

Kādu dzīvi nākotnē vēlamies. Jautā jaunie žurnālisti.

→ 9. lpp.

Apbalvo ugunsdzēsējus

Ugunsdzēsēju un glābēju dienā un Latvijas ugunsdzēsības 155. gadadienā arī Kuldīgas, Skrundas un Alsungas darbinieki saņems Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) un Kurzemes brigādes apbalvojums.

Lai arī 17. maijs visā Latvijā nav iedomājams bez ciemiņu čalām depo, ārkārtējā situācijā apmeklētājiem durvis būs slēgtas. Šoreiz VUGD apbalvojumus pasniegs dežūrmaiņu pieņemšanas un nodošanas laikā, saspringtajā laikā tā godinot tos, kuri snieguši ieguldījumu dienesta attīstībā, izrādījuši drosmi.

Alberta Dintera teksts un foto

MŪSPUSĒ TIKS APBALVOTI DEVIŅI KULDĪGAS, SKRUNDAS UN ALSUNGAS UGUNSDZĒSĒJI GLĀBĒJI.

Par priekšzīmīgu dienesta pienākumu pildīšanu un teicamiem darba rezultātiem VUGD III pakāpes apbalvojuma zīmi *Par priekšzīmīgu dienestu* Alsungas postenī saņems ugunsdzēsējs glābējs **Ainārs Ceicāns** un vada komandiera vietnieks **Maigonis Jānis Jakovļevs**.

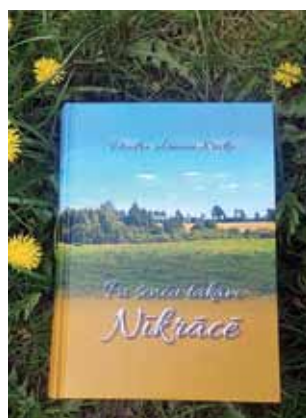
Skrundas postenī par priekšzīmīgu dienesta uzdevumu izpildi ar VUGD Goda rakstu tiks apbalvots vada komandiera vietnieks **Mārtiņš Vitte**, bet VUGD pateicību saņems vada komandiera vietnieks **Dairis Samoška**.

Kuldīgas daļā Kurzemes brigādes pateicība tiks ugunsdzēsējiem glābējiem **Normundam Duburam**, **Austrim Žvīguram**, **Aināram Krūmiņam**, **Dainim Žebekam-Šerbukam** un **Kasparam Apinim**.

Mājrāžotāja **ANNA ŠULCA** Kurmālē: „Katrs stāds ir kā bērns – esmu no sēkliņas to izaudzējusi, ārā izmest nevaru.”

→ 6. lpp.

Dzidra Ārniece-Krivo sarakstījusi atmiņu grāmatu **Pa senču takām Nīkrācē**.

→ 5. lpp.

OTRDIEN, 19. maijā:

- Bibliotēkas un muzejs atsāk darbu.
- Jaunieši iztaujā Adrianu Dravnieku.
- Aktīvo iedzīvotāju fonds – laba iespēja.
- Ko dara pašdarbnieki.
- Kas jauns Ēdolē.

ISSN 1407-9755

REDZĒJUMS

Un atnāca
Laimes lācis...Alberts
Dinters

Rīt daudzi metīsies dabā, lai piedalītos Lielajā talkā, kas šogad notiks citādi. Bet! Vai viena spodribas diena ilgtermiņā dos vērā ņemamu pienesumu, ja zināms, ka daudzviet ļaudis ikdienā dabu piemēso pamatīgi?

Pie kāda veca grants karjera atrodas krēsls. Pamatīgi izbalējis, bet nojaušams, ka kādreiz, kad bija lepna mēbele, tas bija koši sarkans. Ilgi un laimīgi kalpojis, ļaujot tajā apsēties un izbaudīt atpūtu, bet tad kļuvis nevajadzīgs un vispirms nonācis Vangas centrā. Bez darba krēsls nav bijis, jo alkohola cienītāji to iecienījuši kā palīgīdzekli, lai noturētos kaut cik vertikāli tad, kad ugunsdzīra lietota par daudz un kājas vairs neklausa. Bet arī tam reiz pienāca gals, un tā nu krēsls nonāca tur, kur atradās vismaz līdz otrdienai. Pie vecā grants karjera, kur cilvēki ierīkojuši nelegālu izgāztuvi. Bet krēslam tur nebija vieta, jo tam teju ik dienu garām pabrauca kāds auto, apkārt staigāja cilvēki, kuri tur atbrīvojās no atkritumiem. Kāds atveda vecos mājas

„Ar nepacietību gaidu mirkli, kad mediji vairs nebūs kā Laimes lācis, pēc kura ierašanās atbildīgie sarosās un sāk darīt to, kas jau izsenis bija jāizdara.”

logus, cits – citus būvgružus. Kāds atstāja televizoru vai ledusskapi. Diezgan bieži veco krēslu apciemvoja ļaudis, kuri no tuvējiem kapiem tur veda pērnās lapas kopā ar mākslīgajām puķēm un sveču pārpalikumiem.

Tā krēsls vēroja, kā apkaimē saradās aizvien vairāk cilvēkiem nevajadzīgo mantu, kā arī to, ka neviens nelikās ne zinis, ka tas viss nonāca karjerā. Ne tuvējo māju īpašnieki, caur kuru sētu atkritumu izgāzēji brauca, ne pagasta galvenais cilvēks. Krēsls nevarēja saprast, kā tas tā nākas. Tas turpinājās gadiem, līdz pie izgāztuves gluži kā Laimes lācis pieripoja spēkrats ar žurnālistu. Un tad sākās! Tik daudz ļaužu, cik tur parādījās nākamajās dienās, krēsls nekad agrāk nebija redzējis. Tie brauca gan ar tādiem auto, kam uz jumta bija zilas lampiņas, gan ar parastiem. Tie staigāja apkārt un fotografēja atkritumus, visu pierakstīja uz lapām, krustu šķērsu izstaigāja apkaimi. Pat pagasta galvenais cilvēks vairākas reizes ieradās. Vēl vairāk. Pēkšņi pie nelegālās izgāztuves parādījās cilvēki, kuri naski sāka atkritumus vākt un kraut iekšā lielos, baltos maisos, lai vestu uz vietu, kur tiem patiesībā jāatrodas. Uz legālu izgāztuvi, kurā nonākt un savas dienas līdz galam pavadīt sapņoja arī krēsls. Pat vairāk – apkārt stāvošie runāja, ka pēc vietas sakopšanas beidzot tiks izdarīts tā, lai cilvēki te vairs nevar piekļūt un atbrīvoties no saviem mēsliem. Ja krēsls prastu runāt, tas no priekiem gavilētu, jo beidzot vieta tiks sakārtota kā nākas.

Tomēr krēslu mocīja pārdomas. Kāpēc cilvēki šādi rīkojas? Ko domā? Vai tiešām neko nezina par to, ka krēsls pēc gariem gadiem savu eksistenci dabā izbeigtu, bet plastmasas un stikla izstrādājumi ne. Laikam jau nezina, jo, lai arī reizi gadā Latvijā notiek lielā sakopšana, pārējā laikā citi turpina piecūkot paši savu sētu.

Galvenā redaktore Daiga Bitiniece – 63350567,
redakcija@kurzemnieks.lv.Žurnālisti: Daina Tafelberga – 63350563,
daina.tafelberga@gmail.com;

Kuldīgā, 1905. gada ielā 19, LV-3301

Jolanta Hercenberga – 63350568, jolantah99@gmail.com;
Alberts Dinters – 63350568, alberts.dinters@kurzemnieks.lv;
Inguna Spuleniece – 63350565, inguna.spuleniece@kurzemnieks.lv;
Lāsma Reimane – 63350568, reimane.lasma@gmail.com;
Inta Jansone – 63324881, inta.jansone@kurzemnieks.lv.
Literārā redaktore Dina Porīņa – 63350568, dina.porina@kurzemnieks.lv.
Maketētājas: Laila Liepiņa – 63350568, laila.liepina@kurzemnieks.lv,
Inese Slūka – 63350563, reklama@kurzemnieks.lv.
Reklāmas nodaļa – 63324881, sludinajumi@kurzemnieks.lv.
Izdevējs – SIA Jaunais kurzemnieks. Reģ. nr. 1400.
Iznāk otrdienās un piektdienās. Pārpublicējot atsauce uz Kurzemnieku obligāta.
Iespēsts SIA Poligrāfijas grupa „Mūkusalā” Rīgā, Mūkusalas ielā 15a.
Metiens – 3029.

TRIS PAR VIENU

Kas ārkārtējās situācijas laikā mainījies apdrošināšanā?
VAR SAŅEMT LĪDZFINANSĒJUMU

1. Armands Lagons, a/s Balta privātā īpašuma un speciālo produktu vadības pārvaldes vadītājs:
– Aprīlī valdība apstiprināja grozījumus noteikumos par valsts un Eiropas Savienības atbalstu ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Papildus piešķirti pieci miljoni eiro daļējai apdrošināšanas polišu iegādes segšanai šogad. Pieejamais līdzfinansējums ir līdz 70% no apdrošināšanas prēmijas, vidējais ir 50–60%, atsevišķām polisēm arī 70%. Lauksaimniekiem nav jābaidās, ka atbalsts varētu tikt proporcionāli samazināts, ja piete-

kumu summa pārsniegs pieejamo budžetu. Šobrīd iesniegšanas termiņš nav noteikts, un Lauku atbalsta dienests to publicēs *Latvijas Vēstnesī*, kad pretendenti pieprasītā summa sasniegs 90% no pieejamās.

Izvēloties apdrošināt sējumus, lauksaimnieks būs pasargāts no krusas, vētras, lietusgāzes, nepārziemošanas un sausuma radīto postījumu sekām, kā arī savvaļas dzīvnieku darbībām, uzrokot, samīdot vai noēdot sējumus. Apdrošina visbiežāk sētās kultūras – kviešus, miežus, rudzus, auzas, rapsi, tritikāli, kā arī zālājus (ganības, pļavas), bet ne nišas kultūras (soju, kaņepes, lavandu,

ilggadīgos krūmājus, kā dzērvenes vai mellenes u.c.).

Lai gan pēdējos gados dabas kaprīzes nodarījušas lielu postu, apdrošināšanas tirgus vēl ir vāji attīstīts. Sistēma sarežģīta, un daudzi to nesaprot. Mēģinām izveidot vienkāršāku un saprotamāku atlīdzības aprēķināšanas kārtību. Lauksaimniecības riski ir dažādi, tāpēc aicinām neaizmirst arī par speciālās tehnikas, mājlopu un tādū īpašumu kā fermas, kaltes un tamlīdzīgu apdrošināšanu. Viena no aktualitātēm speciālās tehnikas apdrošināšanā pēdējā laikā ir navigācijas iekārtu zādzības.

IZMAIŅAS JUTĪS VĒLĀK

2. Zigmunds Milzarājs, SIA *Eurorisk* brokeris:

– Cilvēki vairāk domā par izdevumiem, rēķina, ko var ietaupīt. Ir tādas lietas, kas jāapdrošina obligāti, piemēram, tā ir OCTA transportlīdzekļiem, lai varētu piedalīties satiksmē, mājokļi, kas iegādāti par banku aizdevumu. Šajā jomā ekonomiskā situācija neko nav mainījusi. Lielas

izmaiņas vēl nav arī attiecībā uz brīvprātīgo apdrošināšanu. Apdrošinātāju kompānijas vēro kopainu, lai piedāvātu tādu segmentu, kas šobrīd cilvēkiem svarīgāks. Tāpat tiek domāts par atlaidēm. Ir tādi uzņēmumi, kas jau ieviesuši sistēmu kavētiem maksājumiem, ja klients ekonomisku grūtību dēļ nav spējis samaksāt termiņā. Situācijas ir dažādas.

Lauksaimniecību Covid-19 dēļ izmaiņas skar vismazāk, vairāk – veselības aizsardzību, un tiek izstrādāti jauni pakalpojumi. Bet arī šajā jomā būtisku pavērsienu nav. Pēc manas pieredzes apdrošināšanā kritums vai kāpums krīzes ietekmē nāk pusgadu vai pat gadu vēlāk.

KRITUMS VISĀS JOMĀS

3. Jānis Abāšins, Latvijas Apdrošinātāju asociācijas prezidents:

– Pirmajā ceturksnī parakstīto apdrošināšanas prēmiju apjoms ir pieaudzis, bet marta dati jau parāda būtisku Covid-19 infekcijas izraisītās krīzes ietekmi. Ir samazinājusies apdrošināšana sauszemes transportlīdzekļiem (gan OCTA, gan KASKO), arī īpašumiem. Likumsakarīgi, ka lielākais prēmiju kritums un izmaksu pieaugums bijis ceļojumu apdrošināšanā. Pirmajos mēnešos kāpumu radīja divi veidi – dzīvības un veselības apdrošināšana. Pirmajā

pieaugumu veidoja mūža pensijas apdrošināšana. Tomēr tendence nav pozitīva, jo ar martu prēmiju skaits samazinājies. Skaidrs, ka laikā, kad sākas bezdarba, dīkstāves un algu samazinājuma vilnis, uzņēmumi reti slēdz jaunus apdrošināšanas līgumus par saviem darbiniekiem, arī cilvēki paši cenšas neuzņemties jaunas ilgtermiņa saistības. Lielākās svārstības notikušas ceļojumu apdrošināšanā. Šajā jomā kritumu redzēsim vēl krietnu laiku, kamēr būs spēkā ierobežojumi, atgriezīsies cilvēku maksātspēja un zudis piesardzība.

Veselības apdrošināšanā nozīmīga

līgumu daļa tradicionāli tiek pārslēgta gada sākumā. Lai arī ārkārtējās situācijas laikā daļa veselības aprūpes klātienē nav pieejama, cilvēki tomēr var izmantot attālinātās speciālistu konsultācijas, par ko maksā vairāki apdrošinātāji. Tāpat tiek plānota veselības aprūpes saņemšana nākotnē. Domāju, ka turpmākajos mēnešos tomēr redzēsim prēmiju kritumu arī šajā jomā, jo samazinās gan strādājošo skaits, gan uzņēmumu iespējas iegādāties apdrošināšanu darbiniekiem.

Daina Tafelberga

FOTOKOMENTĀRS

Vidzemē maija vidus pārsteidz. Cik labi dzīvot Kurzemē!

Ja jūs avizē pamanāt kādu kļūdu vai neprecizitāti, būsīm priecīgi, ja darīsiet mums to zināmu pa tālruni 63350567.

MANUPRĀT

Ko nozīmē lielāka brīvība?

„Nu jau drīkstam roku spiest un apkampties,” pēc 12. maija veikalā satikušies divi paziņas to arī dara blakus dārzenu letei. Samulstu... Var jau būt, ka esam noilgojušies pēc fiziskas saskares arī ar tiem, ar kuriem vienā mājā nedzīvojam, bet es atvieglotos noteikumus gluži tik brīvi netraktētu. Kaut gan – līdz galam visu arī nesaprotu. Jā, drīkstam pulcēties pa 25, bet divu metru attālumā. Paironizējot iedomājos svinības lielā dārzā. Teorētiski distanci nodrošināt var, bet tas 25. noteikti stāvētu ļoti tālu no pirmā un diez vai varētu piedalīties saviesīgās sarunās. Problēmas būtu arī nodot cienastu. Savukārt kolēģis pasmejas, ka vajadzētu saaicināt draugus uz malkas talku – ķēdītē pa divi metri visa kaudze ātri vien būtu šķūnī. Jautājums arī par to, ka privātā transportā drīkstam sēdēt tuvu līdzās, bet izkāpjot jāizretinās. Vēl arī tās atvērtās robežas. Nav mūsu ģimenē bijis paraduma brīvdienās vienkārši aizsaut uz leišmali, bet tagad jūtu, ka sākam dīžāties. Uz kuriem un kādēļ? Nezīnu. Bet brīvība taču jāizmanto!

Inguna Spuleniece

RUNĀ SPECIĀLISTS

Esmu par upēm

Māris Olte, vides pētnieks, žurnālists, zivju sabiedrisko attiecību speciālists

Es dzīvoju Vidzemē, un, kā skatījos, salīdzinājumā ar Rīgu pie mums visi procesi iekavējušies par trim nedēļām. Ja Vidzemi salīdzina ar Kurzemi, pie jums viss iet teju mēnesi pa priekšu. Te ir riktīgs pavasaris! Mēs atbraucām uz vimbām un bijām pārsteigti par tik zemu ūdens līmeni. Kurzeme ir ļoti mājīga. Te viss ir tik saprotams! Gaujā čaļi makšķerējot norauj pa 20 mākslīgajām ēsmām dienā, bet te vienu gribēdams nevari pazaudēt.

Es esmu par upēm, jo Latvijā parādās liela problēma – cilvēki neievēro upes. Zivju fonds, par laimi, jau vairākus gadus dod naudu sešiem lieliem upju kopšanas projektiem. Pēdējos trīs gadus beidzot pirms tam tiek prasīta arī izpēte, jo mēs mākam naudu paprasīt, atskaitīties par iztērēšanu, bet, kā ir praksē, to neskatās. Tagad ir citādāk un līdzekļu izšķērdēšana iet mazumā. Mani šokē tas, ka cilvēki ir saimnieki mežā, laukos, bet ūdeņos ne. Kā kaut kas ir tālāk par podu, tas vairs nav mans! Upju malas tiek piemētātas ar plastmasas izstrādājumiem, kurus savāc citi.

Runājot par lašiem – jā, Pelči ir viena no retajām vietām, kur zivju mazuļus audzē tuvu dabiskajiem apstākļiem, bet tāpat tiem mazajiem, kas ūdeni ielaisti, ir daudz, ko domāt. Ko darīt, kā iztikt? Un vēl ir jautājums, līdz kurienei tie pieauguši atgriezīsies nārstot.

Igauņi ar savu upju dambju nojaukšanu mums atkal ir gaismas gadu priekšā, bet, dambjus pētot, atklājies, ka lasis nemaz nenāk atpakaļ tur, kur gribētos. Tātad, ja mazajiem lasēniem vieta, kur tos palaida upē, paliks atmiņā, ir jautājums, vai tie te atgriezīsies. Par laimi, Latvijā šos jautājumus sākam risināt, jo pēdējos gados zivīm tiek nogriezta taukspura,

un nu jau var atšķirt, vai noķertā ir vairojusies dabiski vai pavairota mākslīgi. Nākamais jautājums ir ģenētika: kuras zivis uz kuriem baseiniem dosies, pie kādiem maršrutiem turēsies un cik daudz mākslīgi audzētai zivij iekšā saglabāties dabiskais instinkts.

Vēl jāpiemin cilvēku attieksme, piemēram, pret zivju ligzdu ievietošanu. Nereti dzirdams, ka tas nav vajadzīgs, tur taču neviens nenārsto – nu, labi, kaut kādi baltie štrunti. Tas nekas, ka ligzdas ir no vienas vietas nosētas ar ikriem, un tas nozīmē, ka zivij tas ir vajadzīgs. Bet makšķernieks redz tikai to, ko grib, nevis kopainu.

Esmu pamanījis, ka, 25 gadus stāstot mazajiem par zvēriņiem, nekad nav gana un vienmēr atradīsies kāds, kurš vai nu ir pilnīgs idiots, vai par tādu iztaisās. Iedomājies: ja makšķernieks pieradīs katru dienu mautk laukā no upes pa 20 asariņiem, viņam sagribēsies katru dienu celt laukā 20 lašus. Stulbenis! Lasis ir karalis! Tā ir zivs, ko apbrīnot, par ko priecāties, nevis ko mautk katru dienu tik, cik gribu, un tā, kā gribu! Tā ir tuvredzība. Jāmācās redzēt upi skaistu. Latvijas lašu pēc statistikas kļūst mazāk un mazāk.

Zivju kļūst mazāk. Kāpēc tā notiek? Tas pat visa Baltijas reģiona zinātniekiem nav skaidrs. Manuprāt, pienācis laiks padomāt. Arī par hesiem, kam tūlīt tiks ļauts ūdens daudzumu regulēt pēc savas patikas, lai tikai nopelnītu lieku rubli. Un tad var būt lielas ziepes. Tāpēc valsts programmas zivju pavairošanā tiek veidotas ilgtermiņam, jo cilvēki redz kopainu. Ir jāveido aizvien vairāk nārsta vietu, un pamazām uz to ejam. Upes mums ir, bet tās nav koptas. Jo regulārāk kopsim, jo vairāk zivju.

NUMURA ATGADĪJUMS

Ineses Slūkas zīmējums

Kuldīdznieces piedzīvojums citā mazpilsētā: „Pazaudēju maku ar visām bankas kartēm. Atradu pēc divām dienām. Uz savas mašīnas pārsega renitē pie logu tīrītājiem... Pati tur noliku. Vīspirms mašina pusi dienas nostāvēja stāvlaukumā. Pēc tam divas dienas un naktis – ielas malā pie mājas. Pēc tam, maku meklējot, divreiz izbraucu cauri pilsētai no viena gala līdz otram. Beidzot pamanīju, lasot nost skariņas, kas sakritušas no blakus augošā koka. Labi, ka neaizgāju uz policiju.”

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Rīt Lielā talka. Šogad tā nenotiks mums pazīstamajā veidā, taču var darboties individuāli. Kuru vietu jūs vēlaties sakopt?

Lauma Strazdiņa, botāniķe no Skrundas:

– Talkosim ģimenes lokā, būsīm četri cilvēki. Esam jau nolūkojuši teritoriju, ko sakopt. Tā ir Ganību ielas ceļmala, jo netālu dzīvojam, ejam uz pļavu vērot putnus, lasīt jāņuzāles. Atceros, ka šī vieta vienmēr bijusi tīra un skaista, bet pēdējos gados pļava piegrūzota. Var redzēt, ka neviens neko tur nedara, tāpēc iesim ar ģimeni tur. Talkā strādājam katru gadu – esmu bijusi Latvijas Universitātes botāniskajā dārzā, arī tepat Skrundā. Darām to katru gadu, jo mums šī ideja patīk.

Ilāra Pētersone, mājsaimniece Kuldīgā:

– Mēs dzīvojam Pilskalna ielā, tāpēc sakopsim vietas ap to. Un vēl sakopsim vietu, kas ved uz Padures pusi. Braucot no Veckuldīgas uz Paduri pa grants ceļu, tur ir piemiņas vieta ebreju genocīda upuriem. Nesen braucām ar riteņiem un redzējām, ka samestas dažādas lietas. Gribas, lai apkārtnē ir tīra, tāpēc to darām katru gadu. Cilvēkiem patīk atpūsties pie Ventas, apskatīt Melno kolku, bet atkritumi aiz sevis netiek savākti. Pat pie piemiņas vietas mežā atstāts tualetes pods, traktora riepa, dēļi, stikli... Cilvēki aizved uz mežu un atstāj – žēl, ka tā.

Aiga Bulava, Snēpeles pagasta pārvaldes vadītāja:

– Šogad sakopsim aleju no muižas līdz barona kapiem. Mēs, pašvaldības darbinieki, jau iestādījām jaunās liepiņas. Līdz sestdienai būsīm sagatavojuši arī soliņus, ko talkdienā ierīkot. Zinām, ka daudzi tur iet nūjot, pastaigājas, brauc ar riteņiem. Tā ir iemīļota atpūtas vieta, gribam padarīt patīkamāku. Mēs talkosim piektdien, bet tie, kas vēlas, var pievienoties arī sestdien. Pagājušajā gadā piedalījās ap 30 cilvēku, sakopām skolas parku. Pēc kārtīga darba visus cienājām ar zupu, bet šogad diemžēl tas izpaliks. Šoreiz ievērosim distanci. Mēs aicinām piedalīties, un katrs, kurš vēlēšies kādu vietu sakopt, varēs saņemt maisus. Snēpelē ir atsevišķas vietas, kur atkritumus lasām regulāri. Pie Ķeņģu ezera tiek izpostītas atkritumu urnas, arī pie veikala un ceļu malās mētājas atkritumi. Ir tādas vietas, kuras uzmanām, lai nepārvērstos par izgāztuvi.

Dace Šēle, Kuldīgas attīstības aģentūras vadītāja:

– Dzīvoju Pārventā. Katru gadu tikāmies Lielās talkas dienā, bet šogad talkojam jau kopš aprīļa. Ņemot vērā nosacījumus, izveidoju vatsapa grupu, kurā ir 11 ģimenes, kuras darbojas, kad var. Pieteicu 50 maisus, uzzīmēju karti un atzīmēju, kuru vietu sakopsim līdz 16. maijam. Katrs gāja, kad varēja, ievērojot distancēšanos. Katrs pēc tam uzrakstīja ziņu, kuru posmu ir sakojis, lai pārējie zina, kur vēl jāsavāc. Sākumā šķita, kā būs, jo ir pavisam cits formāts, bet redzu, ka esam izdarījuši daudz vairāk nekā vienā dienā. Izdevās arī volejbola laukumam piebērt smiltis. Labiekārtošana šajā reizē neizdevās. Talkojam katru gadu, un atkritumu ir daudz – iepriekš esam atraduši pat riepās, televizorus, monitorus un citas lietas. Gribas tomēr dzīvot tīrā vidē.

Vineta Brūdere-Sedliņa, strādā sociālajā dienestā:

– Ģimenes lokā sakopsim Skrundas un Sūru ielas posmu, kur ir novadgrāvji. Skrundas ielā dzīvoju jau no 2016. gada un katru gadu tur sakopju. Ejot garām, redzu, ka atkritumi ir atkal. Cilvēki grāvjos samet pudeles, papīrus, maisiņus. Katru gadu savācam trīs četrus maisus. Sūru ielā ir gan soliņi, gan atkritumu urnas, bet laikam vieglāk to papīru nomest zemē. Sabiedrība jāmača, un ceru, ka vide mainīsies. Varbūt, ja cilvēki vairāk redzēs, ka atkritumi tiek vākti, tad aizdomāsies. Gribētos, lai apziņa neiemest papīru vai maisiņu grāvī būtu katram, lai ir sakopta tā vieta, kurā paši dzīvojam. Ja katrs sakops savējo, arī kopskats būs skaists.

Elīna Ose, Kabiles pagasta pārvaldes vadītāja:

– Kopā ar pārvaldes darbiniekiem sakopsim grants karjeru, kur cilvēki uztaisījuši izgāztuvi, ar cerību, ka vairs tur atkritumus tomēr neizgāzīs. Ja cilvēkiem ir kas lieks, tas diemžēl tiek tur izmests. Pārējā pagastā visvairāk atkritumu ir ceļmalās, bet tās katru nedēļu sakopj algotie darbinieki. Esam paziņojuši, ka aicinām iedzīvotājus saņemt maisus un darboties individuāli vai divatā. Kabiles muižas īpašnieki paņēmuši maisus, lai sakoptu teritoriju. Pagājušajā gadā interese bija lielāka.

Lāsma Reimane

LASĪTĀJS SATRAUKTS

Inficēšanās risks bijis minimāls

Kāda kuldīdzniece jautā, vai viņai jāievēro pašizolācija, ja atradusies telpā, kurā, kā vēlāk uzzinājusi, iepriekš bijuši cilvēki, kuru radnieks miris no Covid-19.

Sieviete stāsta, ka bijusi vajadzība kārtot darījumus apbedīšanas birojā. Kamēr runājusi ar darbinieci, tai piezvanīts pa telefonu. Cilvēki, kuri birojā bijuši iepriekšējā dienā, lai nokārtotu radnieka apbedīšanu, informējuši, ka slimnīcā mirušajam apstiprināts Covid-19. Sieviete lūdza *Kurzemnieku* izskaidrot, kā šādā situācijā jārikojas. Vai inficēšanās risks viņai bijis tik liels, ka nepieciešama pašizolēšanās?

Epidemioloģe, Kuldīgas slimnīcas infekcijas kontroles komandas vadītāja Jeļena Mjasņikova skaidro, ka inficēšanās risks

bijis minimāls. Ja cilvēks miris slimnīcā un ir ievēroti visi piesardzības noteikumi, tad sievietei risks inficēties ir teju neiespējams un pašizolēties nevajag.

„Ja cilvēks miris kādā slimnīcā, tad tuvinieki ar viņu saskarē nevarēja būt, jo visās slimnīcās ir karantīna. Ja bija aizdomas, ka mirušajam ir Covid-19 un viņam ņemtas analīzes, tad ķermenis pēc nāves tiek ievietots speciālā maisā. Ja sieviete apbedīšanas birojā tikai iegāja un parunāja ar darbiniekiem, kuriem saskarsme ar mirušā tuviniekiem iepriekšējā dienā bijusi īslaicīga, inficēšanās risks ir ārkārtīgi minimāls – 0,001%. Viņai, protams, tagad pastiprināti jāuzrauga veselība, taču uztraukumam un pašizolācijai nav pamata.”

Jolanta Hercenberga

Augstu novērtē māsiņas un vecmātes

Starptautiskajā vecmāšu dienā, ko svin 5. maijā, un Starptautiskajā māsu dienā 12. maijā 53 Kuldīgas slimnīcas medicīnas māsas un astoņas vecmātes saņēma pateicību par rūpīgu, nozīmīgu un ilgstošu darbu.

„Patīkami, ka profesionālajos svētkos vadība dāvāja dažādus Kuldīgas labumus,” atzina dzemdību nodaļas vecākā vecmāte Gunta Cepurīte, kura te nostrādājusi jau 39 gadus. Viņai piekrīt ginekoloģijas māsa Inese Treinovska. Kuldīgā viņa ir gadu, bet stāžs profesijā – 15: „Esmu no Saldus, pirms tam strādāju tur. Bērņībā daudz slimoju, nācās pagulēt slimnīcās, redzēt māsiņu darbu. Man patīk ar pacientiem aprunāties, redzēt, kā atveseļojas un laimīgi aiziet mājās. Gadās jau arī izdegšana, bet nāk priecīgie brīži, un viss aizmirstas.”

G.Cepurītei priecīgā ir daudz: „Kuldīga man ir vienīgā darbavieta. Līdz pensijai vēl pieci gadi. Cik izdeg, tik te – nekur citur nepieštrādāju. Esam laba komanda. Ir brīži, kad darba ļoti daudz, bet to atsver skaistie mirkli. Ja kļūst par grūtu, kā kārtīgi latvieši iebāzu rokas zemē un varu relaksēties.”

Kuldīgas slimnīcā neviena pacienta ar Covid-19 nav bijis. G.Cepurīte stāsta, ka kolēģes izolatorā strādājušas ar tādām pacientēm, par kurām bijušas aizdomas, bet tās nav apstiprinātas. I.Treinovska atzīst, ka satraukums ir, kad ieved kādu ar aizdomām, bet aizsardzības līdzekļu netrūkst. Mediķes uzskata, ka nākotne nav prognozējama: vīrusi apkārt ir visu laiku, gan jau iemācīsimies sadzīvot arī ar šo.

Inguna Spuleniece, Lāsmas Reimanes foto

Ginekoloģijas nodaļas māsei Inesei Treinovskai un dzemdību nodaļas vecākajai vecmātei Guntai Cepurītei darbs sagādā gandarījumu.

- Slimnīcas galvenā māsa Ilze Lude bērnu nodaļai pievienojās 1977. gadā un tur dežurē joprojām.
- Sterilizācijas nodaļas vecākā māsa Vaira Gotlande strādā 48 gadus un profesijas izvēli nav nožēlojusi.
- Ķirurģijas nodaļas vecākās māsas Mirdzas Valces stāžs te ir 46 gadi, bet medicīnas māsas Inese Skaistkalne, Guna Feldmane un Dina Balode nodaļā ir kopš 1978. gada.
- Ķirurģijas nodaļā jaunākā māsa un viena no jaunākajām slimnīcā ir Gunta Konošonoka. Viņa pievienojās 2017. gadā pēc Latvijas Universitātes.
- Vecākā māsa Rita Kļaviņa lielāko pieredzi ieguvusi ginekoloģijas nodaļā, slimnīcā strādājot kopš 1979. gada.
- Bērnu aprūpes māsas Modra Liekņiņa un Aina Bērtulsone nodaļā ir kopš 1974. gada.
- Anžela Vārna (bērnu nodaļā kopš 1987. gada) un Oksana Glodjana (kopš 1986. gada) pacientu balsojumā atzītas par Latvijas sirdsmāsiņām. Bet vecākā māsa Līga Vera 2012. gadā saņēma Latvijas gada māsas balvu.
- Dzemdību nodaļas vecākā vecmāte Gunta Cepurīte strādā 39 gadus. Vecmāte Gundega Kugelane (kopš 1988. gada) vairāk nekā 20 gadus tehnikumā lasījusi lekcijas par dzimumaudzināšanu un 2017. gadā saņēmusi Kuldīgas novada Goda balvu par nesavtīgu darbu sieviešu veselības labā. Vecmāte Inga Losāne strādā 26 gadus un uzskata, ka šī profesija ir Dieva radīta, jo nav lielākas laimes, kā katru reizi būt klāt dzīvības brīnumā. Vecmāte Zane Japeniņa profesiju apguva 1994. gadā un mazuļiem palīdz nākt pasaulē 12 gadus.

/Pēc Kuldīgas slimnīcas ziņām/

Braucējiem Jelgavas ielā jāuzmanās

Līdz ar pirmā būvdarbu posma beigām Kuldīgā mainās satiksmes ierobežojumi vairākos posmos Jelgavas ielā un tai pieguļošajās ielās, kas tiek pārbūvētas.

Satiksmē ir slēgta L.Paegles ielā no Dzirnauvu ielas līdz kultūras centram un Mucenieku ielā no Raiņa līdz Kalna ielai. Bet satiksmē ir atvērta Raiņa un Mucenieku ielas krustojums, kā arī Kalna, Jelgavas, Mucenieku un L.Paegles ielas krustojums. Braukt nedrīkst Jelgavas ielā no

Skrundas ielas līdz Stacijas ielai. Bet Skrundas un Jelgavas ielas krustojums, kā arī Rūpniecības, Jelgavas un Stacijas ielas krustojums ir atvērta. Vēl slēgts ir Jelgavas ielas posms no būvniecības nama Kurši līdz degvielas uzpildes stacijai Viada. Arī Sakņu ielā degvielas uzpildes stacijai Viada. Arī Sakņu ielā braukt nedrīkst. Ja rodas jautājumi, var zvanīt būvuzņēmēja Saldus ceļinieks pilnvarotajam Jānim Jansonam (tāl. 29442674) vai darbu vadītājam Uldim Rebainim (tāl. 29391917).

Inguna Spuleniece

Kas mainās pašvaldības darbā

Par ierobežojumu maiņu pēc pēdējiem valdības rīkojumiem Kuldīgas novada pagastu vadītājus videosanāksmē informēja domes izpilddirektore vietniece Agnese Buka.

PRIECĒ ARĪ BĒRNUS UN JAUNLAULĀTOS

Darbu atsākušas bibliotēkas visos pagastos un Kuldīgā. Apmeklētājiem atvērta klientu centrs domē, kā arī infocentri uzņēmumos Kuldīgas ūdens un Kuldīgas komunālie pakalpojumi, arī nekustamo īpašumu nodaļā. Ja vajag tikties ar speciālistu, tas notiek domes mazajā zālē, ievērojot distanci. Tomēr iedzīvotāji joprojām lūgti darījumus kārtot attālināti un klātienē tikties tikai tad, ja citādi nav iespējams.

Atļauja pulcēties līdz 25 cilvēkiem atjaunojusi lielu interesi par laulību reģistrāciju. Bērnu rotaļu laukumiem tiks noņemtas lentas un izvietoti stendi ar brīdinājumu, kā jāuzvedas. Sētnieki vai apsaimniekotāji regulāri dezinficēs virsmas, kurām bērni pieskaras vairāk. Taču visus elementus notīrīt nevarēs, tāpēc pašiem jābūt piesardzīgiem. Bērnu šī ziņa ļoti priecēs, īpaši Rendā, Snēpelē un Pelčos, kur jauni rotaļlaukumi tikai nesen tapuši.

VARBŪT ATVĒRS ROTAĻU GRUPAS

Šobrīd tiek uzklauti bērnu dārziņu vecāki. Laukos pirmsskolas grupas atvērs tad, ja vajadzību izteiks vismaz desmit, – dažu bērnu dēļ uzturēt tās būtu ļoti neekonomiski. Virtuves laukos vēl nestrādās; arī tad, ja atvērs pirmsskolas grupiņas, pusdienas tiks vestas no pilsētas kā līdz šim. Maija

beigās dome situāciju vēlreiz pārskatīs.

KULTŪRĀ VĒL DĪKSTĀVE

Kultūras organizatori strādās iepriekšējā režīmā, jo lielus pasākumus vēl rīkot nedrīkst, bet kolektīvā, kas uzstājas, dažkārt jau ir 25 dalībnieki. Līdz ar dīkstāvi kultūras budžets tiks izņemts no pašvaldības kopbudžeta un vēlāk pārdalīts pēc vajadzības. Jāpārstrādā viss pasākumu kalendārs, kultūras darbiniekiem jāturpina meklēt jaunas darbības formas.

AR NAUDU PRĀTĪGI

Radusies iespēja saņemt aizdevumu lauku ceļu rekonstrukcijai, un pašlaik ir izdevīgs būvnieku piedāvājums grants ceļu pārbūvei ar divkāršo virsmas apstrādi. Taču jābūt ļoti uzmanīgiem, un nopietni jāizvērtē, cik lietderīga ir aizņemšanās un vai varēs izpildīt visus Ministru kabineta noteikumus. Kā norādīja domes priekšsēde Inga Bērziņa, šogad jāapgūst 30% no summas, tas nozīmē, ka jau tagad jābūt projektiem ar augstu gatavības pakāpi. Viņas vietnieks Viktors Gotfridsons piebilda, ka pirms virsmas dubultās apstrādes jābūt labi sagatavotam ceļa pamatam. Pašvaldības plauktos guļ divi tehniskie projekti, kurus pilsētā nevarēja īstenot naudas trūkuma dēļ: Gravas un Ventspils ielas pārbūvei pie V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas un posmam 1905. gada ielā. Pagastu pārvaldniekiem jāapsver vajadzības un iespējas laukos.

Daina Tāfelberga

Atver standu Liepājas tirgū

Kooperatīvs Kuldīgas labumi Liepājas Pētertirgū atvēris tirdzniecības vietu Mājražotāju labumi. Tajā līdzīgi kā veikaliņā Kuldīgā, Pilsētas laukumā, var iegādāties biedru ražojumus: desas, olas, sieru, sulas, dārzeņus, cepumus u.c.

Kuldīgas kooperatīva jaunajā standā Mājražotāju labumi Liepājas Pētertirgū būs arī taipusē saražotais. Sākumā šī vieta būs atvērta ceturtdienās, piektdienās un sestdienās no 8.00 līdz 18.00.

Kooperatīvs dibināts 2014. gadā, tajā ir 36 biedri. Valdes priekšsēde Gunita Šternberga stāsta, ka liela daļa biedru strādājuši aktīvi un ražošanas apjoms audzis tiktāl, ka viņi gatavi produkciju piedāvāt plašāk. Kopsapulcē nolemts, ka jāmeklē vēl kāda tirdzniecības vieta. „Šajos gados esam spējuši izkāpt no grūtās iesācēja attīstības fāzes. Būtiski ir pieminēt, ka svarīgs bijis pašvaldības atbalsts. Visos novados kooperatīviem tāda nav,” saka G.Šternberga.

„Mums ir pārliecība, ka mājražošānai Latvijā ir nākotne. To nevajag salīdzināt ar parasto ražošanu, jo mums nekad nebūs liela apjoma un milzīgi daudz tirdzniecības vietu. Bet būs augsta kvalitāte, pievienotā vērtība un tradīcijas. Tādi produkti tiek ražoti visos novados.

Visiem Kuldīgas labumu biedriem ir vienota nostāja, ka ļoti svarīgi ir mājražošānu popularizēt. Parādīt, ka tā nav vienreizēja tirgošanās sestdienas tirdziņā, bet ka tas var būt stabils ienākumu avots. Tādēļ attīstāties plašāk un sadarbojamies ar citiem novadiem.

Atvērām vietu Liepājas tirgū, lai Liepājas mājražotājus aicinātu mūsu kooperatīvam pievienoties. Mērķis ir katrā novadā mājražotājiem dot iespēju realizēt produkciju ar mūsu palīdzību, lai iedzīvotāji var baudīt vietējos gardumus. Redzam, ka novadi viens otru var papildināt. Tas arī paplašina Kuldīgas labumu sortimentu.”

Jolanta Hercenberga
Gunitas Šternbergas
arhīva foto

„Gribēju atmiņās uzcelt no jauna”

„No 350 mājām pēc Otrā pasaules kara bija palicis vairs tikai pussimts. Gribēju nograutās pa jaunam uzcelt atmiņās,” saka tikko klajā nākušās grāmatas *Pa senču takām Nīkrācē* autore DZIDRA ĀRNICĒ-KRIVKO. Apjomīgais darbs tapis sešos gados, un tas ir stāsts par Nīkrāci un tās ļaudīm pirmskara Latvijā. Grāmata izdota pašu spēkiem.

Vai esat nīkrāciece?

– Nīkrācē nedzīvoju jau vairāk nekā 40 gadus, bet sirdī joprojām tāda esmu. Tur esmu dzimusi un augusi, tā man šķiet skaistākā un mīlākā vieta pasaulē. Arī interesantākā. Tās atmiņas nevar atņemt. Ja tagad vēl dzīvotu tur, varbūt nemaz nebūtu tādu grāmatu uzrakstījusi.

Taču sākāt rakstīt tikai pēdējos gados. Kāpēc?

– Iemeslu bija daudz. Varbūt pat vairāk, nekā vajadzētu. Domāju par to jau agrāk, bet sākums bija mana 70 gadu jubileja, kad mazdēls, man ne prasot, ne jautājot, uzdāvināja datoru. Teica, lai vecumdienas pavadu, dzīvojoties pasaulē. Viņš domāja to plašo pasauli, ko var skatīt internetā. Bet man tā pasaule saistās ar dzimto Nīkrāci.

Sāku meklēt, kas par šo vietu atrodams. Izrādījās, ka informācijas ir ļoti maz. Jā, ir oficiālie dati, kādiem jābūt par katru pagastu Latvijā, bet ne tā lielā vēsture, kas Nīkrāci skārusi. (Tad vēl nebija klajā nākusi vēstures skolotājas Dzintras Liekmanes gāmata *Nīkrāce cauri gadsimtiem* – red.). It kā kara tur nemaz nebūtu bijis, frontes līnija pāri nebūtu gājusi. Bet mežos vēl tagad pēdas redzamas un dažādas trofejas atrodamas. Tas mani mazliet aizkaitināja. Vēl aizdomāties lika mazbērnu interese. Reiz, kad braucām uz kapu svētkiem, viņi, uz plašajiem laukiem skatoties, pajautāja, vai gan te nekad mājas nav bijušas. Ir jau bijušas, bet karš, vēl kādi citi apstākļi iznīcinājuši. Sapratu, ka nevar tā vēsturi aizlaist nebūtībā.

Kāds bija laiks, notikumi, kad pati dzīvojāt dzimtajā pagastā?

– Piedzimu, izaugu Nīkrācē. Dzīvojām kā visi pēckara gados. 20 gadu vecumā aizprecējos citur. Bet pēc septiņiem gadiem atgriezies pie tēva un mātes, jo viņi jau bija kļuvuši veci, vajadzēja būt pie viņiem klāt. Tā šeit vēl 20 gadus ar ģimeni nodzīvojām,

Dzidras Ārnieces-Krivko atmiņu grāmata *Pa senču takām Nīkrācē* klajā nāca vīrusa izplatības ierobežojumu laikā, tāpēc publiski atvēršanas svētki nevarēja notikt. Autore bija atbraukusi uz dzimto pusi, lai personīgi izsniegtu autogrāfus.

bērni tikmēr izauga. Tas nebija viegls laiks. Man jau liekas, ka laukos vienmēr jāstrādā smagāk nekā pilsētā, algas mazākas. Radās iespēja pārcelties uz kolhozu *Nākotne* kādreizējā Jelgavas rajonā. Tāds bagāts tas tolaik skaitījās, un kuru katru darbā nepieņēma. Man tomēr laimējās. Dabūju darbu, piešķīra trīsistabu dzīvokli, alga lielāka, skola tuvu. Tādā ziņā dzīve labāka, tajā pašā laikā nekad neesmu tur jutusies kā mājās. Sirdi jau nevar materiālām lietām piesiet.

Kādā jomā strādājāt?

– Pārsvarā lopkopībā. Kolhozos darbi bija dažādi – ko cilvēkiem lika, to viņi darīja. Nīkrācē strādāju kolhoza rezerves daļu noliktavā. Iepriekš mācījies par zootehniku Kazdangas sovhoztehnikumā, bet precību dēļ to nepabeidzu. Redz, pie vīra vajadzēja aizskriet! Tas arī tāds laiks, uz kuru šodienas paaudzes skatās citādākām acīm. Mūs jau vidusskolā orientēja uz kādu no lauksaimniecības nozarēm, es izvēlējos lopkopību un saņēmu attiecīgu diplomu, ka varu strādāt par brigadieru lopkopībā. Taču šajā jomā grūti, ja bērni mazi, tāpēc aizgāju uz noliktavu pie rezerves daļām, kur nav tādas raušanās gandrīz cauru diennakti.

Arī kolhozu laiki nav tā konkrēti aprakstīti, ir tikai nianse filmās. Var jau būt, ka nav saistoši, daudziem pat negribas grūtos laikus, padomju gadus atcerēties.

Nīkrāces pagasts.
Nav vairs daudz māju, kuru sliekšnim pārkāpt, bet gara acīm mēs tās redzam – ar taku uz klētīņu, ar māti pagalmā, ar smagajiem pojeņu ziediem.
Daudzi no mums izklīduši pasaulē, bet asinsbalss sauc mājās. Kaut iztēlē. Paaudzes sagulst smiltājā, un paliek tikai atmiņas. Tās sajukušas kā dzija mudžekli. Pa pavadienam sešu gadu garumā tās “tinu kamolā”, lai paliek, lai dzīvo, lai neizplēn.

Dzidra Ārniece-Krivko

”
„Mazdēls man 70 gadu jubilejā uzdāvināja datoru un teica, lai vecumdienas pavadu, dzīvojoties plašajā pasaulē, bet man tā pasaule saistās tikai ar dzimto Nīkrāci.”

„Nez kā sanācis, ka tieši pasaulē izklīdušajiem Nīkrāces vārds ir tik nozīmīgs.”

Vai jau sen domājāt par rakstniecību? Vai, jūsuprāt, tam vajag talantu vai iemaņas?

– Par talantu lai spriež lasītāji! Rakstītājs pats to nevar objektīvi novērtēt. Sākumā man ļoti grūti gāja ar korektoriem. Talantu vispār neatzina, jo es gribēju rakstīt tādā valodā, kādā bijām pieraduši sadzīvē runāt šeit, Kurzemes dienvidos. Ne pēc likuma, bet ar tādiem vārdiem, kādus lietojam. Ilgi strīdējāmies, līdz korektore tomēr piekāpās. Problēma, ka viņa bija no Vidzemes un īsti nesaprata kurzemnieku valodu. Ilgi diskutējām, un viņai pat iepatikās – beigās mums bija žēl šķirties.

Nē, rakstniecībā man nav talanta, vien runāšanas veiklība, tāpēc liels nopelns ir tiem, kuri rakstu valodu pilnveidoja. Protams, skolas laikā es tāpat kā daudzas meitenes rakstīju tā sauktās dienasgrāmatas. Vēlāk sadedzināju, domājot, ka tādi nieki vien ir. Tāds jaunības dullums. Tagad žēl, jo tajās atspoguļotas ne tikai izjūtas, bet arī fakti, notikumi. Visu prātā jau nevar atcerēties.

Kā savācāt materiālu tik apjomīgam darbam?

– Sāku aptaujāt tos, kuri vēl atceras senos notikumus, cilvēkus, kādi reiz dzīvojuši Nīkrācē. Sākumā gāja visādi. Daži teica, lai liekos mierā – ko tur pagātnei augšā celt. Tā kā Rainis un Aspazija visu mūžu nemierā – tā man kāds norādīja. Nu, nebija man tiešām miera, arī vairums uzrunāto bija ļoti atsaucīgi. Nez kā sanācis, ka tieši pasaulē izklīdušajiem Nīkrāces vārds ir tik nozīmīgs. Viņi to noteikti nav aizmirsuši. Tā ikdienā jau to nepieņem, bet sarunās bija ļoti jaušama tāda iekšēja, liela sirsnība. Un atkal es iedomājos: varbūt tiešām labi, ka viņi no tās vietas aizgājuši, citādi būtu grūti novērtēt. Tagadējiem nīkrācniekiem nav vairs tādas laika un piederības izjūtas. Tā ir daudzās lietās un daudzās vietās. Laikam jau taisnība, ka no attālumā var novērtēt labāk.

Par kuru laiku stāstāt?

– Stāsts ir par laiku no pagājušā gadsimta 20. gadiem līdz pēckara gadiem. Pētīju baznīcas ierakstus, Valsts arhīva materiālus. Aptaujā-

ju daudz cilvēku un uzreiz jau par grāmatas rakstīšanu nedomāju, bet tie stāsti bija tik interesanti, ka aizrāvos un sāku apkopot, salikt secībā. Visbeidzot sapratu, ka ar grāmatu atdošu tādu kā nenojaušamu parādu savam pagastam.

Ir vairāki cilvēki, kuru atmiņas ļoti nozīmīgas: Voldemārs Brasls, Imants un Indra Spāģi, Rūdolfs Treimanis, Modris Rags. Viņiem visiem jau pāri 90, bet tik sirdsgudri, atmiņu daudz. Man kā sievietei par tām kaud lietām un ieročiem zināšanu maz. Kad Voldemārs izlasīja, ko sarakstīju, noteica: „Tā jau viss labi, bet kam tu to lielgabalu ieliki lidmašīnā?” Brīnījās: „Vai tad nevar?” Viņš atbildēja: „Ievilkta jau var, bet šāva ar ložmetējiem, nevis lielgabaliem.” Tāds kuriozs, tāpēc bez saprotošiem padomdevējiem neiztikti. Varu teikt, ka viņi bija daudzās meitenes rakstīju jebkurā diennaktis laikā un jautāt. Viss jau bija uzrakstīts, kad pēkšņi piezvanīja Tālis Lagzdīns – pats mani sameklējis, nez kā uzzinājis, ka rakstu par Nīkrāci. Nāca klāt vēl viens stāsts – jau vairs nebija, kur likt. Tā ņēmos gandrīz sešus gadus.

Viena ar to galā nebūtu tikusi, bet mazbērni daudz palīdzēja. No pašvaldības atbalstu nelūdzu, jo nav jau tik viegli izbraukt no Jelgavas uz Skrundu. Iesaistīju visu savu ģimeni.

Kā jūsējie to uztvēra?

– Paši mani mudināja. Man ir divas meitas: viena strādā par bibliotekāri Saldū, otra ir sava saimniecība Vadakstē. Man ir pieci mazbērni, četri *šturme* Rīgu: viena mazmeita strādā bankā, otra izmācījās par teātra režisori, viens mazdēls ir datorspeciālists, otrs vēl mācās Sporta akadēmijā. Vēl viena mazmeita strādā lielā firmā Nīderlandē personāla atlasē. Pajautāju, lai *noskenē*, kādam darbam es deru. Nosmēja, ka ļoti labi derot kā vecmāmiņa.

Tagad apkopēju savas dzimtas rakstus. Nevaru vēl pateikt, vai būs grāmata. Kad tā padomāju, radošums laikam vijas cauri dzimtas saknēm. Man tas nāk no mammas – viņa bija vienkārša lauku sieviete, bet daudz lasīja, dziedāja, zināja vārdus un melodiju visām tolaik populārājām dziesmām. Man jau Dievs tādu balsi kā mammai nedeķa, tik vien to lunkano mēli.

„Voldemārs izlasīja, ko sarakstīju, un noteica: „Tā jau viss labi, bet kam tu to lielgabalu ieliki lidmašīnā?””

Remontē ceļus

Kurmāles pagasta pārvaldes vadītāja Dace Gūtmane stāsta, ka nekas nav apstājies – notiek ceļu remonts, tiek plānoti jauni darbi.

IEGŪST ARĪ UZŅĒMĒJI

Kuldīgas novada pašvaldība aprīlī Kurmāles pagasta Vilgālē sāka Centra ceļa pārbūvi. Darbs ir pabeigts, vēl tiek kārtota dokumentācija objekta nodošanai

ekspluatācijā. D.Gūtmane stāsta, ka lielākie ieguvēji ir uzņēmēji, kuriem apkārtne ir noliktavas. Pārbūvēts grants ceļš un nobrauktuves, izrakti sāngrāvji, ceļa malas attīrītas no kokiem un krūmiem, ierīkotas jaunas caurtekas. To darīja Grobiņas uzņēmums *A-Land*. Kopējās izmaksas ir 42 340 eiro, no kuriem 28 750 eiro devis Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, bet 13 590

eiro – pašvaldība.

Vēl nomainīta caurteka ceļam Vecvilgālē. D.Gūtmane: „Tā bija bojāta, un jau sen vajadzēja sataisīt. Tagad tur ir intensīvāka satiksme, tāpēc darbs bija jāizdara.” Ceļa posmam Mazruļļi–Grantskalni noņemts apaugums un izveidoti grāvji, jo uz brauktuves krājas ūdens.

TAPŠ ROTĀLU UN ATPŪTAS LAUKUMS

D.Gūtmane informē, ka ir sāktā dokumentācijas izstrāde, lai Priedainē izveidotu bērnu rotaļu un atpūtas laukumu: „Priedainē tāda nav, tāpēc ļoti gribētu iekārtot vietu gan bērniem, gan pieaugušajiem.” Konsultējoties ar domes nekustamā īpašuma nodaļas speciālistiem, izvēlēta vieta – mežmalai pieguļošais

laukums pie *Sarmām, Kalvēm* un *Priedēm* (vienīgais iecerei atbilstošais pašvaldības zemesgabals). Tas jau topogrāfiski uzņemts. Vispirms pārvaldes vadītāja labprāt uzklautu iedzīvotāju vēlmes, kādus rotaļu elementus un iekārtas viņi vēlētos.

Ir iecere, ka tā būtu arī pieaugušajiem patīkama vieta, kur pavadīt atpūtas mirkļus.

„Nesūdzos – vienkārši daru”

„Katrs stāds ir kā bērns – esmu to no sēkļa izaudzējusi un ārā izmest nevaru,” saka Kurmāles pagasta stādaudzētāja un mājražotāja Anna Šulca. Ar to viņa nodarbojas apmēram 15 gadus. Gads sadalīts divās daļās: pavasarī viņa tirgo stādus un sēklas, bet rudenī gatavo produktus, ko var iegādāties *Kuldīgas labumu veikaliņā*.

Pirms pusotra gada A.Šulca zaudēja vīru un tagad Kurmāles pagasta *Baltozolos* saimnieko viena. Viņa saka, ka nav liela runātāja, bet ir darītāja. Annai ir trīs bērni, kuri saimniecībā palīdz, cik var. Vecākais dēls Kaspars dzīvo Ventspilī, meita Zanda – Liepājā, bet jaunākais dēls Edgars – Vācijā.

140 TOMĀTU ŠĶIRŅU

A.Šulca stāsta: „Pavasarī tirgoju arī tomātu sēklas. Man ir 140 šķirņu. Sēklas pārdoju ne tikai Kuldīgā, bet arī Talsos. Man patīk visi tomāti, bet visvairāk garšo ‘Sibīrijas rozā tīģeris’ un ‘Ananāsa sirds’. Katru šķirni pārbaudu divus gadus, jo sēklas pasūtu internetā un ne vienmēr izaug tas, kas uz paciņas norādīts. Skatos, vai atbilst īstenībai, un vēroju, kā ražo. Nereti cilvēki prasa parastos sarkanos tomātus, bet tādu man ir maz – ir dzelteni, zaļi, melni, balti,” Anna smejas.

Pēdējās vētrās pamatīgi nopostītas siltumnīcas, salabot palīdzēja draugi, kuriem viņa saka paldies. „Un paldies pagastam, ka nozāģēja koku, kas vētrā bija aizlūzis un apdraudēja gan autovadītājus, kuri brauc pa Aizputes šoseju, gan ēkas.”

SĒTĀ – RETI AUGI

Anna audzē arī dažādus salātus, gurķus, ķirbjus, kabačus, baziliku, kāpostus, asteres. „Sēt sāku ap 20. martu. Aprīļa beigās jau pārdoju salātus, pēc tam līdz pat Jāņiem – stādus. Pēc tam viss tiek sakārtots, un gaidu nākamo pavasari.” Vienmēr jāskatās, kā stāds augs, jāpārbauda, vai kūdra bijusi laba: „Sēklas pārku internetā, lielākoties no *Mārupes sēklām*. Visus manus stādus var nopirkt Kuldīgas pārtikas tirgū, interesenti brauc arī uz mājām.

Kurmāles mājražotāja Anna Šulca atzīst: vienai nav viegli, tomēr ir jādara.

Dažādas sulas un sīrupi.

Kad vīrs bija dzīvs, ar savu produkciju braucām arī uz tirdziņiem citās pilsētās.”

Vēl A.Šulca aizrāvusies ar retu puķu audzēšanu: „Manā dārzā aug meža lilijas, baltās meža lilijas, savvaļas orhidejas jeb dzegužkurpītes, kas Latvijā ir reti sastopamas un ierakstītas Sarkanajā grāmatā. Esmu dzirdējusi, ka kaut kur šie ziedi aug, bet vietu neviens neatklāj, lai kolekcionāri uz turieni nebrauktu.”

SĀK AR SUKĀDĒM

Baltozolu saimniece stāsta, kā sākusi gatavot dažādus produktus: „Bijām vieni no pirmajiem, kuri

taisīja sukādes. Atceros, ka sākām ar dzērveņu lasīšanu – pārdošanai un sev. Sākām žāvēt, pēc tam domājām, ko vēl, žāvējām arī cidonijas, mēģinājām ķirbjus. Ar tiem gan bija sarežģīti, jo sapratu, ka žāvēt var tikai cietos. Žāvēju arī pilādžus un ērkšķogas. Sākumā devām tikai draugiem, bet tad mēģinājām pārdot.”

Rudens puse A.Šulcai ir diezgan darbīga: „Tad gādāju melno plūškoku, smiltsērķšķus, cidonijas, rabarberus. Augusta beigās parādās pirmie smiltsērķšķi – sargriežu zarus un lieku saldētavā. Septembris ir diezgan saspringts. Gatavoju rabarberu un cidoniju

sukādes, rabarberu sīrupu, melno plūškoku sīrupu un sulu, smiltsērķšķu sīrupu un sulu, priežu čiekuru sīrupu. Čiekurus nav nemaz tik viegli atrast, jo visur privātpašumos lasīt nevar, tāpēc lasu Ventspils pusē, kur esmu vienojusies ar īpašnieku.”

MEKLĒ JAUNUMUS

Anna nevar nosaukt vienu produktu, kas būtu īpaši iecienīts, jo cilvēkiem patīkot visi. „Vairāk tiek pirkti rudenī un ziemā. Ziemassvētki ir mans laiks – tad taisu arī dāvanu komplektus. Katru sezonu jādomā kaut kas jauns – uz vietas stāvēt nedrīkst,

Baltozolu pagalmā aug vairākas reti sastopamas puķes, arī meža lilijas.

Annas Šulcas siltumnīcā liela vieta atvēlēta tomātiem – viņa tirgo ap 140 šķirņu sēklas.

Priežu čiekuru sīrups ar ingveru un citronu.

jo neesmu vienīgā, kas gatavo šādus produktus. Ik pa laikam tirgojos arī Kuldīgas *Rimi*, un tad cilvēki jautā: „Kas jums šogad jauns?” Atceros, ka sāku taisīt priežu čiekuru sīrupu, un sākumā bija vienkārši sīrups. Izpirka ātri, un domāju, ka vajag dažādību, pagatavoju kopā ar ingveru, mēģināju ar piparmētrām, citronu.”

Uz jautājumu, kā viena var saimniecībā tikt galā, A.Šulca atbild: „Ar strādniekiem ir ļoti grūti. Biju pat aizgājusi uz Nodarbinātības valsts aģentūru, bet nevarēju nevienu atrast. Vajag tādus, kuri var darīt fizisku darbu. Liels atbalsts ir draugi, bet viegli nav.”

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

Biotopu eksperte apmeklē degušo Snēpeles mežu

Vai Snēpelē uguns nav skārusi vērtīgu biotopu – par to Vilku mežā vēlējās pārliecināties Dabas aizsardzības pārvaldes sugu un biotopu eksperte, Latvijas Universitātes (LU) pētniece, bioloģijas doktore Līga Strazdiņa.

Kurzemnieks jau vēstīja, ka 1. maijā tur izcēlās ugunsgrēks, kura likvidēšanai bija nepieciešamas vairākas dienas. Pēc publikācijas L. Strazdiņa ar redakciju sazinājās, jo vēlējās uzzināt precīzu degšanas vietu. *Kurzemnieks* turp devās kopā ar speciālisti, un skats nebija acij tīkams.

NAV TIKAI ĻAUNUMS VIEN

„Latvijā liela daļa mežu ir boreālie jeb skujkoku klases, un no tiem ļoti mazu daļu aizņem degušie meži,” skaidro L. Strazdiņa. „Man jāpārliecinās, vai degšana bijusi dabas skaitīšanas laikā kartētā biotopā.” Kā izrādās, nogabals tiešām ir jau uzskaitīts biotops, proti, vecs priežu mežs.

Pirmajā mirklī šķiet, ka 2,95 hektāros viss ir nopostīts, jo zemesdze sadegusi, koku stumbri apdeguši, bet jau pēc neilga laika eksperte atrod pierādījumus tam, ka situācija nav tik slikta. Proti, lai arī zemesdzi skārusi skrejuguns, atsedzot sadegušās zemes virsmu, redzams, ka zem tās šķietami bojā gājušās sūnas ir dzīvas, zaļojošas, arī melleņu mētras ir dzīvotspējīgas. Lai gan priedēm mizas ārējā mala ir apdegusi, iekšpusē dzīvība turpinās.

Eksperte uzsver, ka mežu ugunsgrēki dod arī savu labumu. Proti, te drīzumā var parādīties pirofīlās (*uguni mīlošās* – red.) sēnes, kas dažādos meža nogabalos parādīties tikai pēc ugunsgrēkiem. „Latvijā nav konstatēts tik daudz pirofīlo sēņu kā, piemēram, Somijā, jo meži pie mums deg mazāk un arī fungologu (sēņu pētnieku – red.) ir mazāk. Tomēr varu nosaukt nelielu Latvijā

Dabas aizsardzības pārvaldes eksperte, bioloģijas doktore Līga Strazdiņa pēta Snēpelē degušo Vilku mežu, kas ir veca priežu meža biotops.

„Ugunsgrēku mežā var salīdzināt ar pulksteņa uzvilksanu no jauna. Te sāksies jauna dzīve, jauni cikli, bet ar gadiem viss atgriezīsies vecajās liedēs, jo sēklu bankās viss ir saglabājies.”

atrastu sugu grupu, kas ir tieši saistīta ar degušu koksni, ogleņu klātbūtni mežā vai kas netieši iegūst pozitīvu efektu pēc deguma, kad samazinās noēnojums no krūmiem un sīkkrūmiem.

Sēņu sugu sabiedrības izteikti mainās pirmos trīs gadus pēc ugunsgrēka, pēc tam atkal iestājas relatīva miera fāze. Latvijā biežāk konstatētās svaigu meždegu sugas priežu mežos uz augsnes ir uzpūstā saknēne un ogleņu zemeskausīņš. Uz apdegušām kritālām atrodamas piepes – viļņainā un dzeltenā antrodija. Ilgāku laiku pēc degšanas jaunajās nišās, kur piekļūst vairāk saules gaismas, var atrast krokaino kazbārdi, zilgano un dzeltenu brūnzobi. Ir arī vairākas sūnu sugas, kas ir pionieres pēc degšanas un sastopamas ne tikai degušos mežos, bet arī pamestos ugunsuros: parastā griezene, parastā maršanciņa, purpura ragzobe.” Ja uguns mežā nav bijis, attiecīgās sugas tur neatrast, saka speciāliste.

Pirmajā mirklī šķiet, ka uguni viss gājis bojā.

Lai arī virspusē sūnas sadegušas, zem zemesdzies tās ir dzīvas.

„Ilgāku laiku pēc degšanas jaunajās meža nišās, kur piekļūst vairāk saules gaismas, var atrast krokaino kazbārdi, zilgano un dzeltenu brūnzobi.”

KAS NOTIEK AR SKUDRĀM

Tāpat degušos mežos ieviešas tādi bezmugurkaulnieki kā svītrainais kapuķirmis un Šneidera mizmilis, kas dzīvo degušās priedēs. Ļoti iespējams, ka pavisam drīz arī Vilku mežā tie parādīsies, atlidojot no citas deguma vietas.

Biotopu eksperte sazinājusies ar savu kolēģi, LU Bioloģijas fakultātes zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedras vadošo pētnieku Voldemāru Spuņģi, kurš skaidrojis, ka skudru karalienes dzīvo pūžņa dziļākajā un drošākajā vietā kopā ar dažām

kopējām un parasti nesadeg. Pēc degšanas izdzīvojušās skudru sugas, kuru mežā ir daudz, var dalīt grupās pēc pielāgošanās. Tās, kas pārtiek no jebkādas barības jeb ubikvisti, visticamāk, izdzīvos, savukārt skudras ar specifisku barību, piemēram, tās, kas pārtiek tikai no laputīm, drīzāk aizies bojā, jo barības bāze ugunsgrēkā būs sadegusi. Pēc Snēpeles gadījuma var secināt vismaz vienu – uguns nav bijusi ļoti postoša, jo skudras kopumā ir izdzīvojušas, bet tālākās sekmes būtu jāpēta detalizēti, lai saprastu, no kā tās pārtiek.

Nelegālajā izgāztuvē – plašas pārbaudes

Kurzemnieks jau rakstīja, ka pagājušonedēļ Laidu pagastā vecā karjerā netālu no Vangas atklāta nelegāla izgāztuve, kurā atradās arī beigtu liellopu paliekas. Šis nedēļas sākumā to apskatī ieradās gan Pārtikas un veterinārais dienests (PVD), gan Valsts vides dienests (VVD). Mēs laiņam fiksējusi arī Kuldīgas novada pašvaldības policija un Valsts policija (VP). Šos dienestus informēja redakcija.

GAIDA PASKAIDROJUMU

Brīdī, kad pie šīs vietas piebrauc *Kurzemnieks*, PVD, pašvaldības policija un VP, tur rosās vairāki cilvēki. Noskaidrojas, ka tie ir pagasta pārvaldes atsūtītie darbinieki, kuriem uzdots sākt izgāztuvi sakopt.

Kā jau vēstījām, Laidu pagasta pārvaldes vadītājs Andris Neilands atzina, ka piegružotā

teritorija ir pašvaldības īpašums: „Man jums jāpiekūst, ka skats nav tas patīkamākais. Nekas cits neatlīks, kā teritoriju sakārtot, būs jādomā, kā norobežot pieeju.”

Par pagastā notiekošo *Kurzemnieks* informējis arī Kuldīgas novada domi. Izpilddirektore vietniece Agnese Buka atzīst, ka atklātais fakts ir ļoti liels nesmukums. Šāds vēsturisks *mantojums* novadā esot vairākos pagastos. Jautājums par to reaktivāciju ticis aktualizēts, un pie mazākās iespējas tas esot darīts. A. Buka cer, ka arī nākotnē būs iespēja iegūt Eiropas naudu projektiem, kuros šādas vietas sakopt.

„No Laidu pagasta vadītāja gaidām paskaidrojumu,” saka A. Buka. „Šī teritorija pārvaldei bija zināma. Ar pagasta pārvaldnieku esmu runājusi, un viņš ir apliecinājis, ka teritoriju var norobežot, lai nebūtu piekļuves.”

Tātad daudz kas būs atkarīgs no A. Neilanda paskaidrojuma domei, jo tad, iespējams, kļūs skaidrs, kādēļ līdz šim vieta nav bijusi norobežota un vai nav saskatāmas bezdarbības pazīmes.

KARJERS VĒL EKSIŠTĒ

VVD noskaidrojis: lai arī grants ieguve te sen vairs nenotiek, karjers līdz šai baltai dienai būvmateriālu ieguves vietu reģistrā ir atrodams ar nosaukumu *Kļaviņas 1984*. Zināms, ka pagastam ir uzdots šo vietu reaktivēt un no reģistra izņemt. Bet pirms tam tā būs jāattīra no samesstajiem atkritumiem. Pat no atvestajām lapām, jo VVD skaidro: kamēr karjers atrodas būvmateriālu ieguves vietu reģistrā, arī tās tur izgāzt nedrīkst.

Par pašu pārbaudi Liepājas reģionālās vides pārvaldes direktors Ruslans Pečulis skaidro, ka

inspektori kopā ar pašvaldības pārstāvjiem vietu apskatījuši. Par pārkāpumiem tiks sāta administratīvā lietvedība, kurā tiks noskaidrota visu iesaistīto pušu atbildība, kā arī tiks uzdots vietu sakārtot un novērst vides piesārņošanas riskus. Sākotnējā informācija liecinot, ka vieta pieder pašvaldībai. Ņemot vērā lietas apstākļus, informācija tiks nosūtīta PVD un Veselības inspekcijai. Bet PVD inspektori karjeru jau apskatījuši.

BEIGTIE LOPI PAZŪD

Kurzemnieka apskates laikā 8. maijā tika pamanīts, ka bijušajā grants ieguves vietā starp veciem dzīvnieku kauliem izmesti divi jaunlopi, liellopa galva vēl sadalīšanās stadijā. Dienā, kad ierodas PVD, nesen izmesto dzīvnieku līķi ir pazuduši... Sazaļojušajā zālē iemīta sliede no lopu palieku

vietas līdz vietai, kur redzamas svaigi iebrauktas traktora pēdas. Kāds pacenties pierādījumus aizvākt, bet tie jau fiksēti fotogrāfijās, kas nodotas PVD.

Inspektori secina, ka liellopi te izmesti ilgstoši, jo redzami daudzi galvaskausi, citi mājlopu pārpalikumi. Diemžēl nav pierādījumu, kas tieši un uzreiz norādītu uz dzīvnieku īpašnieku, tamdēļ PVD nostiprina redzamos pierādījumus un gaidīs policijas izmeklēšanas rezultātus. Arī VP pārstāvis ir klāt vietas apskatē, bet no sarunām top skaidrs, ka ir vairāki virzieni, kuros vainīgo meklēt. PVD pārbauda arī kraujas malā izmestos plastmasas maisus, bet tajos atrodas siena ruļļu ietīšanas materiāli. Skaidrs, ka tiks sāktas vairākas lietvedības par nelegālo izgāztuvi pašvaldības īpašumā, tostarp meklējot dažādu atkritumu izcelsmi.

Pirms 25 gadiem Padomju armijas radiolokācijas stacija pie Skrundas – monstros, baltais gulbis, citkārt par okupācijas simbolu sauktā celtni – sabruka 12 sekundēs.

SKRUNDAS LOKATORU NEDRĪKST AIZMIRST

Pandēmijas notikumu ēnā palikusi Skrundai un visai Latvijai nozīmīga notikuma atcere. Pirms 25 gadiem 4. maijā Padomju armijas daļā netālu no pilsētas tika uzspridzināta radiolokācijas stacijas (RLS) *Darjal* ēka, un vērot to bija sabraukuši tūkstošiem jau neatkarīgās valsts iedzīvotāju, bet medijos to redzēja gandrīz visa pasaule. Tas bija ievērojams brīdis desmit gadu ilgajā svešas valsts karaspēka aiziešanā, kas beidzās 1999. gada oktobrī. Tā laika līdzdalībnieki atzīst, ka par to ir jāstāsta nākamajām paaudzēm, jo tā bija valsts neatkarības atjaunošanas daļa.

FAKTI. SKRUNDAS RLS

- ◆ Padomju armijas objekts atradās mežā 6 km no Skrundas robežas.
- ◆ Pagājušā gadsimta 60. gadu vidū stacija *Dņepr* uzcelta ar mērķi aukstā kara apstākļos kontrolēt gaisa telpu ZR virzienā.
- ◆ 1984. gada nogalē Latvijas PSR Ministru Padome izsniedz atļauju jaunas RLS *Darjal* celtniecībai un piešķir papildu zemi.
- ◆ Tiek uzbūvētas divas ēkas: raidītājs astoņu stāvu (52 m) un uztvērēja ēka 19 stāvu (117 m) augstumā, pārskatāmais sektors – 120 grādu ZR virzienā.
- ◆ 1990. gada septembrī referendumā 14 373 Kuldīgas rajona iedzīvotāji pieprasa pārtraukt jaunā lokatora celtniecību un vecā darbību. Novembrī to nolemj Kuldīgas rajona izpildkomiteja.
- ◆ 1991. gada augustā *Darjal* celtniecība tiek pārtraukta.
- ◆ 1994. gada 6. aprīlī Skrundas estrādē koncertā *Roks pret Skrundas lokatoru* piedalās populāras grupas: *Pērkonis, Līvi, Bāze-7* u.c. To apmeklēja tūkstošiem cilvēku.
- ◆ 1994. gada 12. augustā noslēgts līgums ar ASV par *Darjal* ēku nojaukšanu, uzticot to ASV uzņēmumam *Controlled Demolition*.
- ◆ 1995. gada 4. maijā ar kontrolētu sprādzienu ēka sagrūst 12 sekundēs, atstājot 435 000 tonnu būvgružu, 14 000 tonnu metāla, 19 000 tonnu smilšu. Sprādziena laikā skan speciāli komponētais Zigmara Liepiņa skaņdarbs *Liberatio*.
- ◆ Gruvešu novākšana iesaistīts ap 500 rajona iedzīvotāju, tā tiek pabeigta novembrī. Kopējās izmaksas – 8,4 miljoni dolāru, no tiem 7 milj. sedza ASV, daļēji arī Ziemeļvalstis.
- ◆ Pēc Latvijas–Krievijas līguma vecā stacija *Dņepr* tiek izslēgta 1998. gada 31. augustā, to demontē 18 mēnešos. Latvijā vēl paliek gandrīz 600 Padomju armijas virsniņu un 200 apkalpojošo darbinieku.
- ◆ 1999. gada 23. oktobrī aizbrauc pēdējie.

TĒVA DĒĻ

Skrundas RLS atkaņu hronika dažādās versijās lasāma internetā, par to daudz rakstījusi drukātā prese, tostarp *Kurzemnieks*, uzņemtas vairākas īsfilmas. Tikko vietnē *YouTube* ievietota bijušās rudbārznieces Indras Vaļenieces pirms dažiem gadiem veidotā dokumentālā filma *Folkmaņa faktors*, kas pēc uzņemšanas demonstrēta tikai Skrundas novadā un Tautas frontes muzejā. Autore stāsta par jauko bērnību Rudbāržos un skaistajiem dabas skatiem, kuru vidū parādījies tā sauktais baltais gulbis jeb monstros, vēlāk jau par padomju okupācijas simbolu atzītā augstā lokatora celtni. Viņas tēvs bija rudbārzniece, patriots un RLS novērotāja Inta Folkmaņa draugs. Lielākā daļa filmā izmantoto materiālu ir no viņa unikālā arhīva.

IEKUSTINĀJA LIELUS NOTIKUMUS

„Mēs varējām deklarēt neatkarību, bet – ja krievu armija paliktu, vai gan mēs būtu Eiropas Savienībā, NATO?” retoriski jautā I. Vaļeniece. „Tāpēc man šķita, ka vajag vēlreiz un vēlreiz atgādināt, cik ļoti svarīga mums brīvība. Tikām no tā lāča prom. Mana filma nav vēsturisks pētījums. Tas ir tā laika iesaistīto personu atstāstījums. Interesanti bija pētīt pieejamos materiālus. No avižu rakstiem grūti saprast, kas propaganda, kas patiesība. Šobrīd atstāsti šķiet jau par teikām kļuvuši – līdzīgi kā ar citiem notikumiem vēsturē. Par Skrundas lokatoru ir Inta videoarhīvs, bet citas informācijas nav daudz, un mēs nezinām, kāpēc cilvēki rīkojās tā, nevis citādi. Kas zina, cik nopietni toreizējais ASV prezidents Bils Klintonš ņēma vērā vēstuli, ko nosūtīja kaut kāda maza Latvijas miestīņa iedzīvotāji. Smieklīgi, bet tā bija, un šāda maza nianse spēja iekustināt lielus notikumus.”

KĀ NOVĒROTĀJS

I. Folkmanis šo notikumu saistībā visbiežāk nosaukts vienkārši par sabiedrisko novērotāju (toreiz viņš Valsts policijā strādāja par inspektoru Rudbāržos). Ints atzīst, ka šāds statuss bija izdevīgs – nebija jābaidās ne no augšu, ne apakšu spiediena. Bet tieši sabiedriskais novērotājs bija viens no virzītājspēkiem tam, lai Padomju armija Latviju atstātu un tas notiktu pēc iespējas ātrāk, kaut gan tas bija ļoti sarežģīti. Pusgadu pēc *baltā gulbja* uzspridzināšanas I. Folkmanim piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis.

AIZSARDZĪBAS NOLŪKOS

Rudbārzniece norāda, ka *Darjal* nojaukšana varēja šķist simboliska, jo jaunais lokators tā arī netika iedarbināts. Tas bija politiski stratēģisks solis, jo veco RLS nedrīkstēja tā vienkārši noslēgt – tas bija objekts visas pasaules aizsardzībai. „Valsts bija neatkarīga, bet, ja šo sektoru piespiestu likvidēt, to varētu izmantot provokācijai,” skaidro I. Folkmanis. „Aizsardzības nolūkos bija jānodrošina vecās stacijas *Dņepr* demontāžai, līdz jauna tiktu uzcelta Baltkrievijā. Divi pasaules zobeni griezās (Krievija un Amerika – red.), tiem pa vidu Latvija ar šo stratēģisko objektu. Ja to likvidētu, būtu brīvs gaitenis, mēs nezinām – kam. Tomēr svešas valsts militāriem objektiem te nebija jābūt.”

BEZ INCIDENTIEM

Arī toreizējais Kuldīgas rajona padomes izpildkomitejas priekšsēdis Jānis Kalviņš atzīst, ka lokatora nograušana varbūt izskatījās simboliska – kā trieciens aisberga augšdaļai. „Bet tas bija pierādījums Krievijai, ka mēs – mazā Latvija – varam to izdarīt. Cits jautājums, kā tas notika. Skumīgi, ka šis Skrundas fenomens netiek novērtēts. Nevajag celt augstu, bet vajag izstāstīt tā, lai saprastu, cik tas bijis nozīmīgi. Bija diplomātiski gājieni, sarunas, lai panāktu tādu rezultātu. Ar Padomju armiju varēja būt visādi. Jāatzīst, ka krievu virsnieki bija diezgan inteligenti – iztikām bez incidentiem.”

KĀ ĶĪLNIKI

Skrundas RLS bija viena no Latvijas Radio toreizējās Kurzemes speciālkorespondentes Silvas Bendrātes galvenajām tēmām. Viņa atceras, kā piedalījies daudzajās sēdēs, sarunās un konferencēs gan vietējā, gan valsts un starptautiskajā līmenī. „Kuldīgas rajona iedzīvotāji tolaik savā ziņā bija kā ķīlnieki,” saka S. Bendrāte. „Arī pēc tam, kad uzspridzināja jauno lokatoru, jo vecais turpināja strādāt un ietekmēt iedzīvotāju veselību. Mani iedvesmoja tas, kā mēs spējam nozīmīgos notikumos atvadīties no diezgan liela, bet nemīlēta perioda, kas tomēr ir ietekmējis katru dzīvi. Tagad tiem, kuru nebija klāt, varbūt liekas, ka varēja nojaukt daudz krāšņāk, ar šodienas tehnoloģijām, bet tad jau arī tas bija vērienīgi organizēts un tik aizkustinošs, ka cilvēkiem asaras bira, redzot, kā 12

Rudbārzniece Ints Folkmanis Skrundas RLS darbību novēroja vēl pirms Latvijas neatkarības atgūšanas. Viņa safilmētie materiāli izmantoti filmā *Folkmaņa faktors*.

sekundēs lielais padomju monstros sabrūk ceļos mūsu acu priekšā tāpat kā visa vecā iekārta. Bet vecā stacija jau vēl turpināja darboties, un turpinājās diplomātiskie gājieni, lai Padomju armija aizietu.”

LAI ŠODIEN SAPRASTU

S. Bendrāte piebilst, ka šis periods joprojām spilgtā atmiņā tiem, kuri tajā iesaistīti. Taču visus materiālus par Skrundas RLS laiku vajadzētu apkopot tā, lai šodienas jaunajai un vēl nākamajām paaudzēm būtu saprotami gan notikumi, gan tālaika gaisotne: „Materiāli ir, un tos nedrīkst izkaisīt vējā kaut tāpēc vien, ka kādam ik pa laikam rodas vēlšanās tajos atgriezties, izpētīt, atrast ko jaunu. Atgādināt, no kurienes esam nākuši, kā gājuši, kur nonākuši – lai saprastu, ka tur, kur esam nonākuši, nemaz tik slikti nav.”

„Cilvēkiem asaras bira, redzot, kā 12 sekundēs lielais padomju monstros sabrūk ceļos mūsu acu priekšā tāpat kā visa vecā iekārta.”

Sapņus pārvērst realitātē

Dažkārt piezogas domas par to, kas mūs sagaida nākotnē. Rodas jautājumi, uz kuriem nespējam rast atbildes, taču mums dota iespēja iztēloties un fantazēt. Par savu ideālo nākotnes pasauli stāsta četras dažāda vecuma kuldīdznieces: Evelīna Vasiļčika (21), Luīza Zujeva (30), Jana Paipa (51) un Benita Pujāte (82).

Mūsu nākotne ir šodien

„Cilvēki kļūst virspusēji un nesaskata dzīves patiesās vērtības,” saka viesnīcas *Virkas muiža* administratore un autoservisa *Hot Motor* pārstāve Luīza Zujeva.

ZUDĪS ORIGINALITĀTE

Luīzai esot bažas, ka cilvēki kļūšot daudz ciet-sirdīgāki. „Katru gadu jūtama arvien lielāka vienaldzība un neiecietība. Ir tendence piekopt masveida domāšanu, tāpēc mani uztrauc tas, kas notiks ar nākotnes sabiedrību.” Viņa domā, ka cilvēki mainīsies arī izskatā: „Meitenes vairāk sekos mākslīgā skaistuma pasaulei. Pazu- dīs originalitāte.”

„Mani tuvākie plāni ir apmeklēt kulinārijas kursus, bet tālākie – meža vidū uzcelt māju, kurā būtu liels galds, pie kura sanākt kopā visai ģimenei,” atklāj Luīza Zujeva.

šodienas ir mūsu nākotne! Gribētu, lai bērni var bērnību izdzīvot pilnvērtīgi un būt laimīgi. Mūsdienās viņi ir pakļauti lielam stresam un skolā bieži vien sastopas ar mobingu.”

NECELT PANIKU, DOMĀT POZITĪVI

Jaunā koronavīrusa pandēmija Luīzai raisa neziņu, taču viņa esot optimiste: „Man nav panikas vai negatīvu emociju, vairāk ir ziņkāre, kas sagaida tālāk, kad tas viss beigsies. Šī situācija parāda, cik viegli var manipulēt ar cilvēku masām un kā viss stabilais var kļūt nestabils.” Luīza uzskata, ka pasaule ir ļoti mainīga un tagad nākotni grūti paredzēt, taču tā noteikti atnesīs jaunus piedzīvojumus. Beidzoties šai saslimšanai pasaulē, viņa vēlētos ceļot un iepazīt citas kultūras.

manipulēt ar cilvēku masām un kā viss stabilais var kļūt nestabils.” Luīza uzskata, ka pasaule ir ļoti mainīga un tagad nākotni grūti paredzēt, taču tā noteikti atnesīs jaunus piedzīvojumus. Beidzoties šai saslimšanai pasaulē, viņa vēlētos ceļot un iepazīt citas kultūras.

Novērtēt kopību, mīlēt un būt mīlētiem

„Mani tuvākie mērķi ir atsākt darbību ar Kuldīgas 2. vidusskolas jauniešiem, ar kultūras centra jauniešu kori *Lai top!* un sievietes kori *Gaisma*, izbaudot kopabūšanas prieku, mūziku un Dziesmu svētku gaidīšanas laiku,” atklāj kolektīvu vadītāja un mūzikas skolotāja Jana Paipa.

Jana Paipa: „Nākotnē cilvēki dalīsies divās grupās. Būs ļoti gudri, radoši un empātiski, kā arī tādi, kuriem viss vienaldzīgi.”

Viņa savā nākotnē neko mainīt nevēlētos un ir pateicīga, ka liktenis devis visu, ko var vēlēties: „Man ir labs darbs, superīga ģimene, sapratne un mīlestība draugu un dziedātāju lokā.” Galvenais esot harmonija ar sevi un citiem: „Patī svarīgākā ir sapratne un mierpilna līdzspastāvēšana, lai kur es arī nebūtu. Lai cilvēki, ar kuriem esmu kopā, ar mani justos viegli, atbrīvoti un mīlēti.”

„Mani tuvākie mērķi ir atsākt darbību ar Kuldīgas 2. vidusskolas jauniešiem, ar kultūras centra jauniešu kori *Lai top!* un sievietes kori *Gaisma*, izbaudot kopabūšanas prieku, mūziku un Dziesmu svētku gaidīšanas laiku,” atklāj kolektīvu vadītāja un mūzikas skolotāja Jana Paipa.

„Mani tuvākie mērķi ir atsākt darbību ar Kuldīgas 2. vidusskolas jauniešiem, ar kultūras centra jauniešu kori *Lai top!* un sievietes kori *Gaisma*, izbaudot kopabūšanas prieku, mūziku un Dziesmu svētku gaidīšanas laiku,” atklāj kolektīvu vadītāja un mūzikas skolotāja Jana Paipa.

Būs laipnāki, atsaucīgāki

Evelīna Vasiļčika, kura Liepājas Universitātes 2. kursā studē par mūzikas skolotāju, kā arī vada radio *SWH Spin* raidījumu *Debesmanna*, no nākotnes vēlas pārsteigumus. Katrs pārbaudījums mūs padarot stiprākus, un Evelīna no visas sirds tic, ka cilvēki katru gadu kļūs pozitīvāki.

VAJAG ARĪ LIETUS LĀSE

Meitene uzskata: labi, ka nākotni paredzēt neviens nespēj. „Pašlaik nevēlētos neko mainīt. Domāju, ka viss notiek uz labu. Manī ir neliela ziņkārbība, kā dzīvosim pēc pandēmijas.” Šis laiks esot nedaudz biedējošs, jo neviens nezina, ko sagaidīt, taču Evelīna patiesi cer, ka cilvēki būs pozitīvi mainījušies. „Šis ir labs laiks, lai pabūtu ar sevi un saviem mīļajiem, kā arī lai darītu to, kas visvairāk iet pie sirds. Gribētu ticēt, ka daudzi pievērsīsies veselīgākam

dzīvesveidam.”

Evelīnas ideālā pasaule būtu tāda, kurā cilvēki ir patiesi laimīgi un dara sirds darbu: „Tā būtu vieta, kur apkārt ir mīļi un sirsnīgi cilvēki. Tur zaļotu koki un ik dienu spīdētu saule. Protams, pa reizei būtu vajadzīga arī kāda lietusskāde, lai viss neizkalst.”

KATRAM SAVA ODZIŅA

Evelīna gribētu, lai cilvēki mainītu attieksmi vienam pret otru, pret dabu un vispār vidi, kurā dzīvojam. Viņa uzskata, ka Latvijai ļoti paveicies ar zaļiem, plašiem mežiem un citiem skaistiem dabas objektiem, taču par tiem jā rūpējas: „Ja cilvēki nesapratīs, kādu kaitējumu reizēm nodara dabai, šī būs no-

„Es vēlos piedzīvot to, ka arī pēc 50 un vairāk gadiem esam brīva un neatkarīga valsts, ka mūsu pēcteči var dzīvot šeit, iepazīstot tradīcijas, valodu un valsts vēsturi. Mums jābūt lepniem, ka esam latvieši – maza, bet ļoti spēcīga tauta,” pārliecināta Evelīna Vasiļčika.

pietna problēma nākotnes paaudzēm.” Nākotne esot tik droša, cik drošu mēs to visi veidosim: „Mēs esam dažādi, un katram ir sava odziņa, bet jā māk to apzināties un likt lietā, lai nākotni padarītu par laimīgu vietu.” Viņa tic, ka cilvēki kļūs laipnāki, sirsnīgāki un atsaucīgāki.

Ar vecmammās pieredzi

„Vecāmāte man teica, ka reiz zvēri nāks pie cilvēkiem, debsis lids dzelzs putni un cilvēki runās dzelzs mēlēs. Toreiz biju bērns un neticēju, bet tagad saprotu, ka viņa paredzēja nākotni,” stāsta pensionāre Benita Pujāte, kura šogad nosvinēja 82. dzimšanas dienu.

Benita Pujāte: „Mans galvenais prieks ir rudais kaķis Morsiks. Citreiz viņš ir kā viesulis, bet vienmēr mīļš un mani sargā.”

JĀIZSKAUŽ ĻAUNUMS

Benita uzskata: „Jābūt tikai labāk. Kara laikā arī bija dažādas slimības, taču visam esam tikuši pāri un visu pārdzīvojuši. Neviens gadsimts nav bijis bez problēmām.” Pašiem jābūt piesardzīgiem – jāmazgā rokas un jāizvairās no veikala produktiem. „Cenšos ēst pati savu izaudzēto pārtiku. Man ir dārzeņi, kurā aug viss nepieciešamais. Ēdu sīpolus, ķiplokus un varu godīgi teikt, ka neesmu slimojusi kopš 1989. gada. Priecājos par katru dienu, kad aiz loga spīd saule, zied manas

puķes un varu rūpēties par savu rudo kaķi,” stāsta Benita.

Viņa vēlētos, lai pasaulē valda miers un izzūd ļaunums: „Cilvēki kļūst arvien cietsirdīgāki. Tas jāizskauž, bet, kā to izdarīt, nezinu.”

NAV GATAVI CĪNĪTIES

Benita gribētu, lai cilvēki savā ikdienā vairāk ieviestu fiziskās

aktivitātes un rūpētos par veselību. „Pašlaik esam mazkustīgi. Neko negribam darīt un visu vēlamies nopirkt gatavu. Es gribētu, lai cilvēki ir atbildīgāki gan pret sevi, gan Latviju.” Benita uzskata, ka dzīvojam ļoti piesārņotā vidē un šai ziņā nākotne nesolās būt labāka. „Man žēl sētnieku! Nesaprotu, kāpēc atkritumi jāmet pie zemes. Ja pašiem nebūs sajēgas, nekas neuzlabosies.” Viņa esot savas zemes patriete un vienmēr tāda palikšot. Taču kādreiz jaunieši bijuši apzinīgāki un vairāk iestājušies par savu valsti, tās vērtībām, bet tagad viss mainījies. „Kad biju izsūtījumā Sibīrijā, biju gatava ar kājām no Omskas nākt mājās. Manā laikā jaunieši bija gatavi celties un krist par Latviju, cīnīties par tās nākotni, bet tagad tā vairs nav,” ar nožēlu pauž Benita.

Elizabete Rublāne
(Jauno žurnālistu skola)
Personīgo arhīvu foto

Kā latvieši pie uzvārdiem tika

Šopavasār pie lasītājiem nonākusi grāmata *Latviešu uzvārdi arhīvu materiālos: Kurzeme, Zemgale, Sēlija*.

Tās atvēršanā Kuldīgas novada muzejā autoru kolektīvs stāstīja, ko izpētījuši par latviešiem un uzvārdiem. 2017. gadā nāca klajā pirmā grāmata, kas vēstīja par uzvārdiem Latgalē, bet otrais sējums divās daļās aptver Kurzemi, Zemgali un Sēliju jeb vēsturisko Kurzemes hercogisti, iekļaujot ziņas vismaz par 692 tūkstošiem iedzīvotāju. Tajā ir gandrīz 9500 uzvārdu šķirklis (un apmēram 20 000 pieraksta variantu). Vēl notiek darbs pie Vidzemei veltītās grāmatas.

Piešķir relatīvi nesen

Vēsturnieks Muntis Auns pastāstīja, ka Kurzemē uzvārdi radušies pēc dzimtbūšanas atcelšanas.

Par brīvvalsti lemts 1817. gadā, 1818. gadā tā izsludināta, bet pabeigta tikai 1832. gadā. Visi zemnieki sadalīti grupās, katru gadu Jurgos kādai dodot brīvību.

Latviešu Avīzēs 1834. gada 27. decembra numurā sniegta virkne ieteikumu, kā būtu vēlams uzvārdus veidot: tie saturēja dažādu amatu, nodarbošanos, īpašību, augu, dzīvnieku, priekšmetu un citus nosaukumus. Aicināts nepieņemt vācu muižnieku uzvārdus. Ar uzvārdu piešķiršanu pagasttiesas nodarbojās tikai 1835. gadā. Tas gan nenozīmē, ka visi latvieši iepriekš bijuši bez tiem. Aptuveni desmit procentiem jau bija, pārsvārā brīvajiem cilvēkiem.

Grāmatas autori teica lielu paldies Kuldīgas muzejam, kas ievie-tošanai grāmatā uzticēja Latvijā

Vēsturnieks Muntis Auns stāsta par uzvārdu došanu latviešiem.

vecāko dokumentu ar norādi uz uzvārdu. Tā ir kuršu kōniņu Tontegodu lēņu grāmata, kas datēta ar 1320. gadu. Savukārt 1798. gadā Kuldīgas virspilskunga tiesa uz-

vārdus devusi brīvajiem latviešiem.

M.Auns pastāstīja, ka grāmatā aprakstītājā teritorijā no 1835. līdz 1935. gadam fiksēti daudzi inte-

resanti uzvārdi, piemēram, Putruērglis, Putnāērglis, Spiegelītis, Sīkspārne. Gudeniekos latvieši par uzvārdu pieņēmuši mājvārdu. No *Reiņu* mājām nākuši Reinhoz, no

Zarupiem – Zarupski. Citos novados savukārt *Zvejniekos* sākuši dzīvot Pišeri, *Rutkos* – Rāceņi, *Svānos* – Gulbjukalni, bet *Kalne-niekos* – Bergholci.

Valmiers Liepājā un citi ģeogrāfiski brīnumi

Toponīmas laboratorijas vecākā leksikogrāfe Otilija Kovaļevska stāstīja par uzvārdu saikni ar vietvārdiem.

Bet ne vienmēr vietvārds noteicis uzvārdu – gadījies arī otrādi. Piemēram, tā bijis ar pilsētu Sasmaka, ko tagad pazīstam kā

Otilija Kovaļevska atklāj, cik aizraujoši pētīt uzvārdu saistību ar vietvārdiem.

Valdemārpili par godu Krišjānim Valdemāram. Gadās arī, ka Latvijas otrā pusē kāda vieta nes citas puses nosaukumu: Kurzemē atrodams Valmierkrogs, Allažu muiža.

Ir saprotams, ka Liepājas apkaimē vairāki cilvēki izvēlējušies uzvārdu Liepājnieki, bet tur atrodams arī kāds Valmiers. Visticamāk, cilvēks bijis no tās puses. No kartēs atrodamiem vietvārdiem pie uzvārda tikuši arī Aigari, Vizulī, Grīņi. Mūsu novados, piemēram, Aniņi un Antes uzvārdu ieguvuši no mājvārdiem. Daudziem uzvārdiem ir viena izcelsme, bet dažāda forma: Buza, Buze, Buzis; Tomanis, Tomans; Bridags, Brīdags, Brīdāgs.

Pēc amata un izskata

Valodniece Renāte Siliņa-Piņķe sasirgušās kolēģes Annas Stafecas vietā runāja par izlokšņu un citvalodu ietekmi uz kurzemnieku uzvārdiem. Viņas pašas pētījums savukārt ir par vācu valodas ietekmi.

A.Stafecka pārliecināta: Kuldīga ir uz robežas starp lībisko un vidus dialektu, un tas izpaužas gan uzvārdos, gan sarunvalodā bieži lietotos vecvārdos. Citviet liela nozīme bijusi lietuviešu valodai (Bauzis, Zuika, Balandis), jūtama arī igauņu ietekme (Kurāts, Punaks, Sāmītis).

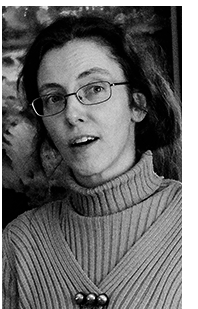
Uzvārdus var dalīt grupās pēc izcelsmes. Populārākās ir: amati, personvārdi, iesaukas, arī tādas, kas raksturo izskatu. Varam tikai minēt, kā izskatījušies vai ar ko nodarbojušies tie, kuri izvēlējušies uzvārdu Atrasts, Negribis, Teļdruva, Caurkubuls, Manjaubijis.

Valodniece atzina, ka iecienīti bi-

juši visi Vācijā populārie uzvārdi: Vēbers, Vāgners, Beķers, Millers, Hofmanis. Par vācu valodas ietekmi liecina arī daudzi tādi vārdi, ko vēl aizvien lietojam. Kurzemi no 13. līdz 16. gadsimtam ietekmējusi viduslejasvācu valoda. No tās pie mums mantoti tādi vārdi kā *bante, bikses, būve, dīķis, krūze, ēvele, pudele, ziepes*. No 17. līdz 20. gadsimtam ietekmējamijs no augšvācu valodas, pieņemot vārdus *šlipse, šmuces, bleķis, caka, cipars, cukurs* u.c. Savukārt baltvācieši mums atstājuši mantojumā *ankambari, ceriņus, cisiņus, kapzeķes*.

Izvēloties uzvārdus, latvieši bieži nodarbojušies ar jaunradi. Viņiem nav pieticis pārņemt tikai vācisko – veidoti arī salikumi. Latviešu veidotie ir, piemēram, Fišmeistars, Štalmeistars. Visiecienītākie salikteņi bijuši ar vārdu *roze*: Rozenfelds, Rozenbergs, Rozentāls u.c.

Renāte Siliņa-Piņķe: „Kurzemes hercogs Ketlers diez vai ar savu uzvārdu lielījās, jo tulkojumā no vācu valodas tas nozīmē katlu izgudrotājs.”

Kopā – 18. Savdabīgi tie veidoti no latviešu un vācu valodas: Vītolbergs, Rozenlauks, Eizengraudiņš. Bet visvairāk valodniecī priecē saliktenis Kalnbergs. Tā teikt – dubults neplīst. Par latviski veidotu R.Siliņa-Piņķe sauc uzvārdu Bērtulsons, Indriksons, Ērmansons, Jukumsons. Te skaidri redzams, ka tēva personvārdam pielikts vāciskais *der Sohn*, kas nozīmē *dēls*.

Pēc tautas skaitīšanas ziņām

Ilmārs Mežs uzgājis gadījumus, kad dzimtas uzvārds minēts jau 15. vai 16. gadsimta avotos un tajā pašā apvidū bijis sastopams arī 1935. gadā.

Demogrāfs Ilmārs Mežs, sākot savu runu, lielu apbrīnu izteica Tontegodēm, kuri savu lēņu grāmatu cauri kariem un citām laikmetu maiņām nosargājuši 700 gadu.

Jaunlatviešu laikā diezgan daudz rakstīts par uzvārdu došanu latviešiem, īpaši par to, kas bijis atkarīgs no barona vai viņa rakstveža attiecībām ar muižas zemniekiem. Ja kāds zemnieks

rakstvedim nav paticis, bijusi liela iespēja iedzīvoties nejaukā uzvārdā.

Jaunais pētījums tomēr liecina, ka lielākoties cilvēki uzvārdu sev izvēlējušies paši, tādēļ tie ir neitrāli, dažreiz pozitīvi, bet negatīvās nozīmes sastopamas retāk nekā vienam no simta.

I.Mežs atzīst: uzvārdu došanas laikā daudzi vārdi izklausījušies citādi nekā mūsdienās, un tolaik

Pautiņš, Tēvainis, Pumpainis, Puspēda un Pārtika šķituši neitrāli, tāpat kā mūsdienās angļu valodā runājošo vidū smaids izraisa vārdi Šics, Fakss vai Farts.

I.Mežs uzvārdus pētījis pēc 1935. gada Valsts statistikas pārvaldes tautas skaitīšanas ziņām. Viņš mudināja visus, kurus interesē dzimta, meklēt ziņas šajās kartītēs. Ja cilvēks atrod savu adresi, var redzēt visus, kas tajā dzīvo-

juši. Iedzīvotāju sarakstu revīzija bijusi arī 1941. gadā. Valsts vēstures arhīvā var meklēt arī muižu revīziju ziņas, ja ir zināms, kurā priekšteči dzīvojuši. Muižu revīzijas bijušas 1834. un 1835. gadā, arī 1850. un 1858. gadā. „Bērziņiem, Kalniņiem, Krūmiņiem šīs grāmatas nelīdzēs, bet retāku uzvārdu nesējiem gan,” nosmaidīja I.Mežs.

NEMAINĀMIE UZVĀRDI

Īrijā kopš 916. gada
Lietuvā, Latgalē
kopš 16., 17. gs.

Dienvidigaunijā kopš 1819.–1826. gada
Ziemeļigaunijā kopš 1830.–1835. gada
Zviedrijā kopš 1901. gada
Austrumsomijā kopš 16. gs. vidus
Rietumsomijā kopš 20. gs. sākuma

MUNTIS AUNS: „Tiesības izvēlēties uzvārdu bija piešķirtas dzimtas vecākajam vīrietim. Viņa izvēle pēctečiem bija jāpieņem.”

SARUNA AR JUBILĀRI

Sievietei jāpucējas un sevi jāmīl

Intai Deiče patīkot atbraukt uz dzimto Kuldīgu, lai satiktos ar saviem mīļajiem. Šoreiz pastaiga ar mazbērniem Niku Martinu un Amberu Laumu.

„Sirdsgudrība un labestība ir tas, kas piesaista citos. Kādam to nav, un tās nevar ieaudzināt vai iemācīt. Nav, un viss. Bet vairumam dabas dotas ir abas. Ar gadiem tās tiek izkoptas, tādēļ mūsu vērtības mainās,” uzskata bijusī kuldīdzniece Inta Deiče, kura 24. maijā svinēja 47. dzimšanas dienu.

Inta piekto gadu dzīvo Liepājas pusē, bet dzimto Kuldīgu joprojām uzskata par vis-skaistāko vietu pasaulē.

LABESTĪBA UN MĪĻUMS

„Nevis vecāki, bet gudrāki ar gadiem mēs kļūstam. Mainās mūsu vērtības. Nevarētu teikt, ka ar katru dzimšanas dienu tas būtu ļoti izjūtams, bet, salīdzinot sevi pirms desmit gadiem un tagad, izmaiņas noteikti var pamanīt,” spriež Inta. „Kādreiz vairāk uzmanības pievērsu visam ārēji redzamajam, bet tagad mani vairāk ieinteresē saturs. Cilvēka izskats ir svarīgs, bet viņa nodomi un izturēšanās ir vēl būtiskāki. Labestība un mīļums, kas staro no cilvēka, ir pirmais, ko pamana. Protams, ja tāds siltums no sirsniņas nāk un ir, ko pamanīt.”

SIRDSLIETA – ZIRGI

Līdz skolas vecumam Inta dzīvojusi Kurmāles pagasta Lāčos pie vecvecākiem. „Daba, lopiņi – viss, kas laukiem pienākas. Brālis un māsa ir par mani vecāki, viņi dzīvoja pilsētā. Brālis ir astoņus, māsa – piecus gadus vecāka, un viņiem skola, pulciņi – savas darīšanas. Bet es viena pati

biju pie omītes un opīša. Jutos kā vienīgais bērns.”

Kad mācījies Kuldīgas 1. vidusskolā, dzīvojusi pilsētā, bet lauku dzīve ļoti vilinājusi. No 4. klases sākusi Veckuldīgā trenēties jāšanas sportā. „Pie zirgiem pavadītais laiks man ir visskaistākais un vismīļākais,” saka Inta. „Septiņus gadus katru dienu pēc skolas gāju pie zirgiem, trenējos. Tad bija pārtraukums, bet no 2008. līdz 2014. gadam atkal diendienā biju pie zirgiem. Apmācīju pieaugušos un bērnus jāt, iesaistījies arī tad, kad ar zirgiem sniedza pakalpojumus tūrismā. Ar droškām un karrietēm vizinājām kāziniekus, dzimšanas dienu svinētājus.”

AIZVILINĀJA MĪLESTĪBA

Uz Liepāju Intu esot aizvilinājusi mīlestība. „Tikko pārcēlusies, jutos, kā aukstos mūros nokļuvusi. Salīdzinot ar Kuldīgu, bija ļoti liela atšķirība. Gadu nodzīvoju, un pierast bija grūti. Likās, ka esmu iesprotota un tur nav mana vieta. Bet tad ar vīru pārcēlāmies uz laukiem. Man ir sava māja, dārzs, suns, kaķis – viss, par ko esmu sapņojusi. Esmu laimīga – sapņi piepildās.

Ne vienmēr agrā jaunībā. Bet, kad tas notiek, vajag vienkārši baudīt dzīvi. Un es to daru.”

SAPOSTIES ARĪ IKDIENĀ

Prieku sagādājot mīļie cilvēki. „Man patīk aizbraukt uz Kuldīgu pie meitas Martas, mazbērniem Nika Martina un Amberas Laumas. Pie mammas, pie māsas,” saka Inta.

Viņa arī esot viens tiem cilvēkiem, kurš priecājas par visiem gadalaikiem: „Man patīk lietains laiks. Tāds nejaukais, kad visi mūk istabās vai spiežas kažokos. Tieši tā pa īstam var izbaudīt dabas spēku un skaistumu! Saule jau patīk visiem, bet man bieži vien visvairāk patīk tieši tā, kā citiem nepatīk.

Piemēram, valkāt citādākas drēbes, nekā valkā vairums manā vecumā. Man vajag koši, spilgti, pamanāmi. Man patīk pucēties ne tikai tad, kad eju cilvēkos. Vienalga – esmu mājās, eju uz pagrabu vai dārzu, man jāsapošas. Jo sliktāk jutos, jo skaistāk jāsapošas, jāuzvelk labākas drēbes.”

Jolanta Hercenberga
Intas Deičes arhīva foto

STĀRKA VĒSTIS

Kuldīgas slimnīcas dzemdību nodaļā no 6. līdz 13. maijam piedziņas četras meitenītes un seši puikas. Bērniem doti šādi vārdi: Amēlija, Alise, Sofija, Anna, Elans, Reinis, Raimonds, Niks, Leo, Bruno.

SVARĪGI

Laulību slēdzot

No 12. maija laulības dzimtsarakstu nodaļās un baznīcās ir atļautas, informē Tieslietu ministrija. Taču tikai tad, ja tiek ievērotas noteiktas prasības.

1. Telpās un ārā pasākumā vienlaikus ir ne vairāk kā 25 cilvēki (ieskaitot laulājamās, lieciniekus, dzimtsarakstu nodaļas amatpersonas, garīdzniekus u.c.), ja tiek ievērota fiziskā distance un epidemioloģiskā drošība.

2. Telpās pasākuma laiks nepārsniedz trīs stundas.

3. Pasākuma organizators nodrošina, ka ierobežojumi tiek ievēroti un ir pieejami dezinfekcijas līdzekļi.

Neievērojot 2 m distanci, publiskās telpās un ārā joprojām vienlaikus drīkst būt:

- ne vairāk kā divi cilvēki;
- tie, kuri dzīvo vienā mājāsaimniecībā;
- viens no vecākiem un viņa nepilngadīgie bērni, ja tie nedzīvo vienā mājāsaimniecībā;
- tie, kuri izpilda darba vai dienesta pienākumus.

MANAS ATZIŅAS

Šajā rubrikā sabiedrībā zināmi cilvēki, pabeidzot iesāktos teikumus, atklāj savas domas par dažādām vērtībām.

„Labi, ka ir vēl tik daudz, ko darīt!”

Inga Flugrāte, Skrundas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja

■ **Man dzīvē vissvarīgākais** ir ģimene.

■ **Vērtīgākā atziņa, ko esmu guvusi:** dzīve mēdz piespēlēt ļoti negaidītus pavērsienus. Un tajā brīdī viss atkarīgs no pašas – pieņemt vai ne.

■ **Es dzīvē nekad neesmu lēkusi ar izpletņi, neesmu nirusi, neesmu bijusi Ķīnā, ne-**

esmu... Labi, ka ir vēl tik daudz, ko darīt! Tikai jautājums – ko no tā patiešām gribētu.

■ **Mans vislielākais sasniegums:** beidzot esmu iemācījusies pagatavot garšīgu un sulīgu cepeti.

■ **Man darbā vissvarīgākais** ir kolēģu atbalsts. Spēt uzklaut dažādus viedokļus, dažreiz pat pretējus, un tad pieņemt lēmumu. Spēt izvērtēt prioritātes un, ja nepieciešams, arī nepatīkamo pateikt tā, lai otru neaizvainotu.

■ **Sāpīgākā mācība:** negaidīta nodevība. Laikam jau nekad tā nav gaidīta.

■ **Godaprāts** – es jebkuru darbu cenšos darīt ar to.

■ **Viedums** – to gan es gribētu!

■ **Vērtīga grāmata** ir tāda, kas liek domāt un raisa emocijas.

■ **Visvairāk mani apbēdina** meli. Klausos tos un domāju: kā lai pasaka, ka saprotu – otrs melo.

Kā lai pasaka, ka man to nevajag?

■ **Mani iepriecina** jautri kolēģi, garāmģājēja smaids, jūra, saule, sēņošana un mazbērna mēģinājumi runāt latviski. Iepriecina, ka bērni izauguši par labiem cilvēkiem. Ļoti, ļoti daudz kas mani iepriecina.

■ **Smieklīgākais, ko esmu piedzīvojis:** par to lai vēsture klusē!

■ **Latvija man ir** ļoti mīļa.

Skrundā mācījos vidusskolā un tagad strādāju. Šeit ir daudz foršu cilvēku!

■ **No saviem vecākiem** esmu iemācījusies darīt visu ar aizrautību un pacietību.

■ **Īsti vīrišķīgs vīrietis** ir mans vīrs.

■ **Īsti sievišķīga sieviete** esmu es.

■ **Tuvākās nākotnes vislielākā vēlēšanās** – veselība mums visiem un jums arī.

BĒRNU VALODIŅA

(Iesūtījusi Inta Bergmane.)

Atbraukusi mazmeita no pilsētas uz laukiem.

Ome: „Peciņ, laukā kūko dzeguze!”

Peciņa (nopūzdamās): „Es ar’ gribu, lai man ir dzeguze, bet dzeguzes jau dārgi maksā.”

Mazajam Henrijam (3 g.) bail no kamenēm. Māsa (5 g.) miera: „Kamenes, brālīt, neko nedara, viņas tikai lēni un prātīgi iedzeļ!”

Karolīnai kājās skrituļslidas. Adrians (4 g.): „Kāpēc Peciņai braucamkurpes?”

Skatāties izrādi *Trīnes grēki*. Mamma: „Adrian, redzi, tā ir Trīne!” Adrians: „Es nepazīstu.”

Ome: „Adrian, vai tu prajānku negribi?”

Adrians (zibenīgi): „Nēēē!” Pēc brītiņa: „Ko nebīgi (negribi)?”

KULDĪGAS NOVADĀ

Inga Kalašņikova (1984)
Kārlis Lādēns (1938)
Ivars Pone (1971)
Inta Prāmalte (1962)
Guntis Sīpols (1962)
Marga Pipere (1930)
Zelma Valdmane (1926)
Zenta Galbāliņa (1940)
Zenta Grīniņa (1927)
Jānis Ints (1951)
Zintis Rancāns (1962)
Valdis Baumanis (1948)

Valdis Būdenieks (1950)

Austra Rumbeniece (1939)
Ēriks Ernests Dreimanis (1942)
Arnis Bērzkalns (1936)
Pēteris Lipšāns (1942)
Alfrēds Ābulis (1943)
Skaidrīte Staltmane (1952)
Artis Papavs (1984)
Modris Mazozoliņš (1961)
Kārlis Šķipsna (1953)
Ēra Orlova (1994)
Biruta Grundmane (1947)

SKRUNDAS NOVADĀ

Guntis Polis (1943)
Alfrēds Akermanis (1939)
Aivars Baumanis (1962)
Leons Viktors Veļiks (1952)
Dzintra Gaile (1951)
Ilmars Jūrcans (1947)
ALSUNGAS NOVADĀ
Eduards Pūpols (1936)

(Sagatavots pēc dzimtsarakstu nodaļu informācijas.)

GRĀMATAS

Ļauj ceļot iztēlē, neizejot no mājas

Laikā, kad mūsu ceļošanas un atvaļinājumu plāni ir neskaidri, jāļauj vaļā fantāzijai. Ir jauki izšķīrstīt vecās bildes un gremdēties atmiņās, tomēr piedzīvojumu garšu var noķert, arī lasot citu stāstus. Vienalga, vai stāsts ir izdomāts vai īsts, daudzi rakstnieki lieliski prot uzburt svešzemju ainās. Iespējams, kāds stāsts kalpos par iedvesmu nākotnes atvaļinājumam. Šeit būs septiņas lieliskas grāmatas, kas ļauj ceļot iztēlē, nemaz nepametot savu ērto dīvānu.

● Viens no Latvijas nenogurdināmākajiem ceļotājiem ir **Pēteris Strubergs**. Viņš regulāri publicē aprakstus, kā arī izdevis vairākas grāmatas. Apceļojis vairāk nekā 80 valstu, Pēteris savās piezīmēs dalās, dodot iespēju arī citiem iepazīt tālas un eksotiskas zemes. Pēdējā grāmatā **Papua Jaungvineja tuvplānā** autors uzbūris brīnišķīgu un košu pasauli, kas pārsteidz ik uz soļa.

● Tiem, kam sirdij tuvi ir piedzīvojumi un negaidīti pavērsieni, noteikti patiks ceļotājas **Laines Pērses** grāmatu sērija **Ar stopiem apkārt pasaulei**. Sērijā ietilpst četras grāmatas: par Ziemeļameriku, Dienvidameriku, Āziju, kā arī par Eiropu un Āfriku. Lasot var kļūt par trešo ceļotāju un dzīvot līdzīgu Laines un Artura neparastajam pasaules piedzīvojumam, braucot ar autostopiem. Pāris pabija 64 valstīs

Elisa Elina Rudzīte, ceļotāja un blogere

un iepazīna piecus kontinentus. Grāmatās var iepazīties ar šo pāri un neparasto ceļošanas veidu. Tajās atrodami gan vērtīgi padomi, gan maršrutu kartes, gan atbildes uz nozīmīgiem jautājumiem. Arī šobrīd Laine un Arturs atrodas ceļā un top jau piektā grāmata.

● **Elizabtes Gilbertes Ēd. Lūdies. Mīli (Eat. Pray. Love)**, šķiet, zināma jau daudziem. Autore stāsta par drosmi pamest ierasto dzīvi un pilnībā to mainīt. Cauri pārdzīvojumiem lasītājam ir iespēja aizceļot uz Itāliju, Indiju un Indonēziju. Autore bezbailīgi metas savā lielākajā piedzīvojumā un atrod trīs lietas, kuru vienmēr pietrūcis: prieku, garīgumu un dvēseles līdzsvaru.

● Tiem, kam patīk smeldzīgi stāsti, kas aizrauj līdz sirds dziļumiem, patiks **Šerilas Streidas (Cheryl Strayed) darbs Mežone (Wild. From Lost to Found on the Pacific Crest Trail)**. Autore dalās pieredzē un atmiņās par vairāk nekā 1000 jūdžu pārgājienu vienatnē pa Klusā okeāna piekrastes kalnu taku Amerikā. Tā ir viena no garākajām pārgājienu takām pasaulē, un autore to izvēlējās tāpēc, lai 26 gadu vecumā,

pārvarot fiziskas grūtības, sakārtotu iekšējo pasauli. Viņa apraksta brīnišķīgas ainavas, neaizmirstot par iekšējām pārmaiņām, veicinot pārdomas arī lasītājā.

● **Kolīnas Makkalovas** grāmata **Morgana ceļš** ir vēsturisks romāns par 18. gadsimta angļu cietumnieku izsūtīšanu uz jaunatklātu kontinentu – Austrāliju. Šis ir stāsts par cilvēkiem, kuri palīdzēja nodibināt tur valsti un iezīmēt tās nākotni. Piesātināts ar vēsturiskiem faktiem, romāns uzbūvē savdabīgas tālaika pasaules ainās. Lasītājs teju savām acīm vēro dubļainās Bristoles ielas, seko delfinu bariem okeānā un pirmo reizi skata zemi, kurā „piena upes plūst gar medus krastiem”.

● **Šantarāms** ir pārsteigumu pilns, autobiogrāfisks stāsts par **Deividu Robertsu**, kurš, notie-

sāts uz 19 gadiem cietumā, nolēmj bēgt no dzimtās Austrālijas. Astoņus gadus dzīvojot Bombejā, viņš nodibināja bezmaksas klīniku trūcīgajiem un iztiku pelnīja Bombejas mafijā kā dokumentu viltotājs un kontrabandists. Notikumi, ko Roberts Indijā piedzīvo, pārspēj vispārdrōšāko fantāzijas lidojumu.

● Ir grūti izvēlēties tikai vienu grāmatu no **Bila Braisona** reperuāra. Viņš ar humoru un pašironiju savus piedzīvojumus attēlojis vairākos darbos. Tiem, kam patīk pārgājieni, patiks **Škarbās takas vilinājums (A Walk in the Woods)**, kas ataino autora un viņa drauga ceļojumu pa vairāk nekā 3500 km garo Apalaču taku, kas ir viena no senākajām pārgājienu takām ASV. Lielisks, rotalīgs stāstījums aizved lasītāju pastaigā pa neskartās dabas skaistākajām ainavām.

PRIEKĀ AVOTI

Atklāt sevī ko jaunu

Kuldīdzniece Megija Vaselāne mācās Kuldīgas Centra vidusskolas 9.a klasē. Viņai vislielāko prieku sagādā muzicēšana, ceļošana un laiks kopā ar draugiem.

SPORTS

„Nodarbojos ar diviem sporta veidiem: veikbordū un volejbolu. Ar volejbolu sāku pagājušajā gadā, bet ar veikbordū – 2017. gada vasarā. Tie mani patiesi aizrauj un iepriecina. Pārsvārā apmeklēju Ventpils vai Palangas veikparku, bet katru gadu cenšos atrast un iepazīt arī jaunas vietas, kur to darīt.”

SARUNAS

„Lielu prieku sniedz sarunas. Nav svarīgi – ar labi pazīstamiem cilvēkiem, ģimenes locekļiem, draugiem vai ar kādā pasākumā tikko satiktu cilvēku. Sarunas nostiprina draudzību, ļauj iepazīt jaunus cilvēkus, palīdz atcerēties sen aizmirstus notikumus un piedzīvojumus. Vienmēr esmu uzskatījusi, ka ir labāk ar cilvēkiem runāt, viņus satiekot, nevis virtuāli ar interneta starpniecību.”

MŪZIKA

„Muzicēšana ir viena no sirdsliegtām. Vēl nesen dziedāju Kuldīgas mūzikas skolas

meiteņu korī **Cantus**, ar kuru esmu piedalījies konkursos un koncertos gan Latvijā, gan ārpus tās. Mūzikas skola man ir ļoti mīļa, jo tieši tur ieguvu daudz labu draugu. Šogad absolvēju klavieru klasi pie skolotājas Larisas Gailītes. Bez mūzikas savu dzīvi vairs nevaru iedomāties. Es to gan vienkārši klausos, gan pati izpildu. Pašlaik klausos pārsvarā popmūziku un repu.”

VASARA

„Man vasara saistās ar pozitīvām emocijām un trakiem piedzīvojumiem. Tas ir trīs mēnešu garais brīvlaiks pēc mācībām skolā, kad var atpūsties, darot to, kas patīk. Es vasaru pavadu ģimenes un draugu lokā, veltu to fiziskajām aktivitātēm un hobijiem. Man patīk silts un saulains laiks, jo tad varu peldēt vai sauļoties pie jūras.”

Elizabete Rublāne (Jauno žurnālistu skola) Megijas Vaselānes arhīva foto

CEĻOJUMI

„Katru gadu ar ģimeni aizbraucam ceļojumā. Apskatot citas valstis, patīk iepazīt to kultūru, kā arī nogaršot nacionālos ēdienus. Man patīk izmēģināt kaut ko jaunu, jo tikai tā var paplašināt redzesloku. Ceļošana ir ļoti laba iespēja atklātu ko jaunu arī sevī.”

DRAUGI

„Draugi vienmēr bijusi svarīga manas dzīves daļa. Tie mani atbalsta grūtos brīžos, uzmundrina un iedrošina. Tik grūti būtu iedomāties dzīvi bez draugiem un mīļiem cilvēkiem. Man ar viņiem ļoti paveicies.”

DABA

„Pēdējā laikā katru dienu iznāk pavadīt laiku dabā, un par to esmu neizsakāmi priecīga. Man patīk doties pastaigās vai skrējienā pa mežu kopā ar savu suni. Esmu sapratusi, ka tas palīdz sakārtot domas un būt pozitīvākai. Man ļoti patīk meža atmosfēra, īpaši saulainos rītos, kad nav cilvēku un var dzirdēt putnu čivināšanu.”

KULDĪGAS BIBLIOTĒKA

Jaunas lasītāju kartes

Kuldīgas bibliotēka izveidojusi jaunas lietotāju kartes gan plastikā, gan digitālā veidā.

Tās darinātas visiem reģistrētajiem apmeklētājiem, un tās var saņemt, jo no trešdienas bibliotēka ir atvērta. Arī digitālo karti var saņemt jau tagad, savu vārdu, uzvārdu un lasītāja kartes numuru vai personas kodu nosūtot e-pastā: biblioteka@kuldiga.lv. Karte tiks nosūtīta uz e-pastu, un tā jāsaņem viedtālrunī kā attēls.

Karte vajadzīga tamdēļ, lai izmantotu visus pakalpojumus. Ja vēl neesat Kuldīgas bibliotēkas lietotājs, par tādu var kļūt, aizpildot anketu vietnē www.biblio.kuldiga.lv sadaļā *Reģistrēties bibliotēkā*.

KONKURSS

AR KAROGU – PIE DIŽKOKA

Ikviens aicināts piedalīties foto un video konkursā *Eiropas dižkoku lielvalsts Latvija*.

Latvijā ir viens no lielākajiem dižkoku blīvumiem Eiropā. Otro gadu *Spēkozola* kustības autors Ivars Šmits ar domubiedriem aicina apzināties mūsu dabas un latviskās identitātes bagātību: „Atrodī sev tuvāko dižkoku, izmantojot akcijas partnera *Dziedava* dižkoku datubāzi <https://ej.uz/> dziedava! Iekar zaros vai novieto pie koka Latvijas karogu un apliecinī to ar fotogrāfiju vai īsu video,

kurā ir apmeklētāji pie izgreznotā dižkoka. Nopublicē to sociālajos tīklos *Instagram*, *Facebook*, *Draugiem* vai *Twitter* ar koka nosaukumu, vietu (pagastu vai pilsētu), kā arī tēmturi #dižkoku-lielvalsts. Septembra beigās piecu labāko foto vai video autori iegūs *Spēkozola* dižkoku lielvalsts kreklu un atbalstītāja *IR Wood* ozolkoka dizaina priekšmetu.

Stikāka informācija, tostarp par dižkoku mērīšanu: spekozols.lv/ eiropas-dizkoku-lielvalsts-latvija.

MŪZIKLS

Šovakar – leģendārie Kaķi par brīvu

Mudinot iedzīvotājus visā pasaulē palikt mājās, slavenais komponists Endrjū Loids Vēbers piedāvā bez maksas noskatīties kādu no saviem slavenajiem mūzikliem. Šoreiz tas ir 1999. gada *Kaķi (Cats)* uzvedums Londonas Vestendas teātrī.

Mūzikls būs 48 stundas redzams E.L.Vēbera *YouTube* kanālā *Show Must Go On*, sākot ar šodien no 21.00.

Šis iestudējums Londonā tiek rādīts jau 21 gadu, un tas ir sestais visilgāk spēlētais mūzikls Vestendas teātra vēsturē. Pirmo skatuves versiju *Kaķi* piedzīvoja 1980. gadā Londonā, bet gadu vēlāk tapa iestudējums Brodvejā, ASV. Jaunākā versija ir pērn pirmizrādi piedzīvojušī režisora Toma Hūpera filma-mūzikls.

KONCERTS

Muzicēs Rumbas kvartets

Šodien 19.00 interneta tiešraidē uzstāsies Kuldīgas grupa *Rumbas kvartets*, un tas būs pēdējais koncerts no tā sauktās vecpilsētas koncertzāles. Tiešraidi varēs vērot Kuldīgas *YouTube* kanālā un pašvaldības *Facebook* kontā.

Pilsētas serenādes Liepājā

Liepājas pašvaldība līdz 12. jūnijam iedzīvotājiem piedāvās no saviem logiem un balkoniem klausīties koncertprogrammu *Pilsētas serenādes*.

Tā notiks ceturtdienās un piektdienās no 19.00 līdz 20.00 piecas nedēļas. Paredzēti pārsteiguma koncerti desmit daudzdzīvokļu māju pagalmos. Uzstāsies Liepājas un citi mūziķi: Ivo Fomins, Uldis Marhilevičs, Jānis Strazds, Andris Ērglis, Ainars Virga, Tabita Balode, Karīna Tatarinova, Everita Pjata-Gertnere, Viktors Ellers, Normunds Kalniņš, Miks Akots, Kristens Kupčs u.c. Katru ceturtdienu un piektdienu koncertus varēs vērot arī interneta tiešraidē Liepājas pašvaldības sociālo tīklu kontos.

DABĀ

Cauri labirintiem

Beverīnas labirinti ir 2,5 ha plaša atpūtas vieta Beverīnas novadā, kurā aplūkojamas 370 koka figūras un ir 60 lielformāta kustību un prāta spēles un atrakcijas.

Devītajā sezonā atpūtas vieta papildināta ar jaunumiem. Šogad koka skulptūru parkā parādījusies cūciņa Pepa ar ģimenīti, žirafe, milzīga dambrete, rūķu mājiņa, kā arī vairākas spēles. Vismazākajiem izveidots īpašs labirints koku dobumos, kuros tie var ieiet, list un rāpot cauri, bet vecāki var ķiparus vērot no augšas. Šogad *Šausmu labirints* pēc tīņu pieprasījuma kļuvis vēl šausmīgāks.

Beverīnas labirintos apskatāmas 370 koka figūras.

No 1. maija līdz 1. novembrim parks strādā katru dienu, tomēr pagaidām līdz ar Covid-19 izplatību tur atļauts uzturēties noteiktam cilvēku skaitam.

Maršruts māmiņām

Siguldā izveidots māmiņu maršruts, kas ved pa tādām vietām, kuras ērti var izbraukt ar bērnu ratiņiem.

Tajā ir divi pastaigu loki. Lielais ir 19 km garš, un tajā ir skata punkts no bobsleja un kamaniņu trases, var apskatīt Zaļās villas kvartālu un Jāņa tirgu.

Mazais loks ir 13 km garš, un to var pieveikt trīs stundās. Tas ietver skata platformu pie vagoniņa, Siguldas pils kvartālu, Paradīzes kalnu, Raiņa parku. Visas apskates vietas ir viegli sasniedzamas, ceļā nav trepju vai augstu kalnu. Pa ceļam ēdināšanas vietām viegli piekļūt ar bērnu ratiņiem.

Pāvilostā – mola promenāde

Pāvilostā izveidota aptuveni 200 m gara mola promenāde.

Tā atrodas pie novadpētniecības muzeja Dzintaru ielā 1. Labiekārtošana sākas pērn. Nostiprināts Sakas upes krasts, labiekārtota apkārtnē, ir apgaismojums, laivu nolaišanas vieta un centrā – mākslinieka Mārtiņa Līņa skulptūra ar tekstu, kura autore ir Pāvilstas vidusskolas skolotāja Anna Kaže. Muzejs tagad ir pieejams cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Brīvdienās cilvēki iecienījuši pastaigas gan pa pērn paga-

Pāvilstas mola promenāde.

rinātajiem moliem, gan promenādi. Tur var vērot ostā pietauvotos

zvejas kuģšus, buru jahtas un sajast jūras dzestro vēju.

GADSKĀRTA

Tolaik studenti, tagad populāri aktieri un režisori

Latvijas Kultūras akadēmija, atklājot 30. jubileju, skatuves mākslas cienītājiem sagatavojuši trīs leģendāru studentu izrāžu ierakstus.

Līdz 17. maija pusnaktij tiešsaistē var noskatīties izrādes *Brāļi Karamazovi* (1997), *Pazudušais dēls* (2002) un *Simbelīns* (2007). Pirmo divu ierakstu pirmizrādi akadēmija nodrošina kopā ar Latvijas Televīziju platformā *Teātris.zip*, bet *Simbelīns* redzams LKA *YouTube* kanālā.

Fjodora Dostojevska *Brāļus Karamazovus* 1997. gadā iestudēja režisors Pēteris Krilovs, un tas bija pirmā apvienotā aktieru-režisoru kursa diplomdarbs. Tajā redzami tagad teātros labi zināmi aktieri un režisori: Regnārs Vaivars, Artūrs Skrastiņš, Ģirts Ēcis, Andris Keišs, Kaspars Znotiņš, Baiba Broka un daudzi citi. Vecā Karamazova lomā – Andris Makovskis (1966–2009).

Rūdolfa Blaumaņa *Pazudušo dēlu* 2002. gadā ar tābrīža 3. kursa aktiermākslas studentiem un Valmieras teātra vidējās paaudzes aktieriem iestudēja Māra Ķimele. Līdzās pieredzējušiem skatuves māksliniekiem debitēja Kaspars Zvīgulis, Brigita Pauzere, Ojārs Ritovs, Kristīne Nevarauska, Andrejs Āboltiņš, Ivo Martinsons, Artuss

VILJAMS ŠEKSPĪRS
SIMBELĪNS

Kaimiņš, Māris Bezmers un Līva Krūmiņa.

Simbelīnu pēc Viljama Šekspīra lugas motīviem 2007. gadā ar topošajiem režisoriem visās lomās iestudēja Dāvids Džovanaza. Tajā spēlēja Valters Sīlis, Kārlis Krūmiņš, Inga Tropa (vēlāk Imodženas lomā Madara Botmane), Arnita Jaunzeme, Juris Jonelis, Edgars Kaufelds, Ieva Paševska, Andrejs Polozkovs, Lauma Balode un Māra Siļiņa.

LKA ar digitālu festivālu sāk 30. jubilejas svinības, kas turpināsies līdz nākamajai vasarai.

DĀRZKOPJIEM

Lai ražotu bagātīgi, jārikojas gudri

Savulaik kādā Kuldīgas mazdārziņā nevarēju vien nopriecāties par bagātīgo zemeņu ražu. Saimniece Lūcijas kundze atklāja noslēpumu: viņa mēslo tikai ar nātru vircu, jo cits mēslojums pensionārei par dārgu. Bet katram dārzkopim sava pieeja. Savukārt tiem, kuriem pieredzes nav, daži ieteikumi.

• Zemeses var stādīt no aprīļa līdz septembrim, taču ierastākais laiks ir maija vidus vai rudens puse, kad dabūjami jaunie stādi.

• Tām ir augstas prasības: pilnvērtīga augsne un pareizs mēslojums.

• Vislabāk tās aug smilšainā vietā, kas pasargāta no vēja. Tām nepatīk pārlietu mitra virskārta.

• Vietu, kur zemeses stādīsiet, labāk kalpot jau gadu iepriekš. Svaigs kalpojums tām nepatīk, bet arī skāba augsne ne. Vēlamais skābums ir pH 5,5–6,8.

• Zeme jāatbrīvo no daudzgadīgajām nezālēm. Zemenēm nepatīk vieta, kur bijis zāliens. Vismaz

gadu pirms tam jāuzar. Gurķi, kartupeļi un tulpes nav labi priekšaugi. Zemenēm patīk augt tur, kur bijuši pākšaugi, kukurūza, zaļmēslojums, piemēram, ziemas rudzi, baltās sinepes, eļļas rutki.

• Stādīt var līdzdenās vai paaugstinātās vagās vai paaugstinātās dobēs.

• Kad zemeses zied, jāuzmanās no salnām – uz nakti jāpiesedz.

• Visvairāk barības vielu vajag no ziedēšanas līdz ogu vākšanai. No veģetācijas sākuma līdz ziedēšanai augs visvairāk uzņem un patērē magniju, kalciju un slāpekli. Kālijs vajadzīgs pēc ziedēšanas vidēji piecas nedēļas. Sva-

rīgs arī sērs, bors, cinks, dzelzs, mangāns, varš un molibdēns. Mēslojumu, kas satur hloru, labāk lietot tikai rudenī.

• Ja mēslojumu kaisa tikai ap ceriem, vajag daudz mazāk.

• Vislabāk mēslo šķidrā veidā, augus aplaistot. Tā dara reizi vai divas nedēļā no veģetācijas sākuma līdz augusta beigām. Šķidrā mēslošana noteikti vajadzīga, ja zemeses audzē uz melnās agropļēves.

• Minerālmēslus nedrīkst kaisīt, ja augsne ir sausa un nav gaidāms lietus vai nav paredzēts laistīt. Pēc uzkaisīšanas tos viegli ierušina augsnē. Neber uz cera!

• Videi labvēlīgāki ir organiskie mēslošanas līdzekļi. Tos var nopirkt, bet var izmantot arī kompostu, biohumusu. Šis mēslojums iedarbosies lēnāk, taču uzlabos arī augsni.

• Skābā augsnē mēslojumam var izmantot tīrus koka

Zemenēm minerālvielu trūkumu var noteikt pēc konkrētām pazīmēm.

• **Slāpekļa trūkums** izraisa lapu dzeltēšanu, vēlāk tās nokrāsojas oranžas. Pārmēslošana ar slāpekli (it īpaši ar kūtsmēsliem) rada pārmērīgu lapu augšanu – stādījums sabiezina, mazāk vēlojas, un veidojas pelēkā puve.

• Ja augsnē trūkst **fosfora**, veidojas tumši zaļas lapas.

• Par **kāliju** trūkumu liecina zilgansārtas lapas.

• Par **dzelzs** trūkumu, īpaši kaļķainā augsnē, liecina bāli zaļas, dzeltenas lapas, kuru dzīslas kļūst zaļas – attīstās lapu hloroze.

• **Bors** veicina to, ka apputeksnējas ziedi un ieriešas ogas. Bora trūkumu var pamanīt tad, ja apakšējās lapas ir sīkas, dažkārt nokalst galotnes, augu attīstība novājinās.

• **Mangāns** palielina ražību un cukuru saturu ogās. Ja stādiem trūkst mangāna, lapas kļūst bāli zaļas, uz jaunajām lapām parādās bāli zaļgani, sarkani vai pelēki plankumi.

• Ja trūkst **vara**, lapas pārklājas ar brūniem plankumiem un bieži vien nokalst.

• **Molibdēns** palielina un paātrina ražu.

pelnus. Tos pavasarī vai rudenī ierušina augsnē ap ceriem (100–150 g/m²). Nedrīkst kaisīt uz stāda!

• Augu vircu var pagatavot no jebkādas zaļās masas, bet vis-

vērtīgākā būs nātru. Pirms tam vircu atšķaida ar ūdeni attiecībā 1:10. Vasaras pirmajā pusē laista ik pēc desmit dienām.

Sagatavoja
Inguna Spuleniece

DĀRZA DARBI

No 15. līdz 29. maijam

Ārija Rudlapa,
agronome

15., 16. maijs. Ziedu dienas. Ravē un mēslo ziemciešu dobes. Vāc ārstniecības augus. Pļauj zālienus, kuros daudz ziedošu augu.

Applauj ziedošās nezāles ganībās. No sapļautajām nātrēm un strutenēm gatavo augu vircu, kas mazliet vēlāk nodērēs kultūraugu mēslošanai. Pieliek balstus peonijām.

17.–19. maijs. Lapu dienas. Stāda kāpostus, puravus, lapu un kātu selerijas. Sēj salātus, dilles, skābenes un citus garšaugus, kā arī zālājus, zaļbarības un zaļmēslojuma augus. Dala, pārstāda un stāda hostas, rabarberus, dekoratīvās stiebrzāles un citus augus ar krāšņām lapām. Laista augus.

20., 21. maijs. Augļu dienas. Sēj zirņus, pupas, pupiņas, gurķus, kabačus, ķirbjus, cukura kukurūzu, griķus. Siltumnīcās stāda tomātus, papriku, gurķus. Ar ķirbju un citu aukstumu neizturīgo augu stādīšanu atklātā laukā gan jābūt uzmanīgiem – jāieklausās laika ziņas, jo vēl iespējamas salnas.

22. maijs. Sēšanai un stādīšanai nelabvēlīga diena. Ieteicams ravēt, pļaut nezāles un gatavot augsni vēlajiem sējumiem.

23., 24. maijs. Sakņu dienas. Stāda kartupeļus, sīpolus, topinambūrus, mārtrūkus, sakņu selerijas; ja nepieciešams, arī kokus no konteineriem. Sēj burkānus, bietes, kāļus, rāceņus, redīsus, turnepšus, zāli.

25., 26. maijs. Ziedu dienas. Stāda un sēj vasaras puķes. Vēl var pārstādīt vasaras otrajā pusē ziedošās ziemcietes, kā arī iestādīt dālijas un gladiolas. Vāc ārstniecības augus. Norok krokusu un sniegpulkstenīšu sīpolus. Agro šķirņu narcises pārstāda no dobes dobē. Pļauj zālienus ar ziedošiem augiem.

27., 28. maijs. Lapu dienas. Stāda kāpostus, puravus, lapu un kātu selerijas, puķu dobes – lapu krāšņmaugus. Sēj skābenes, salātus, dilles, baziliku, rukolu un citus garšaugus, kā arī zāli, zaļbarību un zaļmēslojuma augus. Cērp skrajus dzīvzogas un applauj jaunus zālienus. Augus laista.

29. maijs. Augļu diena. Sēj zirņus, pupas un sviesta pupiņas vasaras beigu ražai. No iepriekš izaudzētiem dēstiem atklātā laukā stāda ķirbjus, tomātus, gurķus un pupiņas. Sēj griķus. Pie balstiem siltumnīcās piesien tomātus un gurķus. Veido jaunus augļu kokus. Pastāvīgā vietā iestāda augļu kokus un ogulājus no konteineriem, ja tas nav izdarīts.

VESELĪBAI

Kā pasargāt acis no viedierīču starojuma

Skolu, kurā viedierīces bijušas teju kā bieds, nomainījušas attālinātās mācības. Nonākot intensīvā saskarē ar zilo gaismu, acīm radīta liela slodze. Ko vecāki var darīt bērnu redzes labad, skaidro optometriste Jeļena Stūriška.

Optometriste
Jeļena
Stūriška.

ZILĀ GAISMA UN TUVUMS

Par kaitīgu tiek atzīta ļoti intensīva zilā gaisma. To izstaro ekrāni, un daudzu gadu laikā, pārmērīgi nonākot līdz acs tīklinei, tā var radīt nopietnu saskrimšanu. Bērnu un jauniešu redzei lielāko kaitējumu nodara nevis zilā gaisma, bet gan īpašā tuvuma slodze, kas rada sasprindzinājumu, skatoties ekrānos. Pētījumi apstiprina, ka zilā gaisma bloķē miega hormonus un traucē normālu miegu. Tādēļ vismaz divas stundas pirms tam ekrānos skatīties nevajadzētu.

VAJADŽĪGI PĀRTRAUKUMI

Bērniem un jauniešiem no pieciem līdz 16 gadiem ieteicams pie ekrāniem pavadīt ne vairāk kā divas stundas. Būtiski ir ik pēc 20 minūtēm ievērot pārtraukumu. Mācības pie viedierīcēm ilgst vismaz piecas stundas. Taču šie ierobežojumi neattiecas uz televizoru, tāpēc iesakām mācību saturu pārraidīt TV. Līdz televizora ekrānam vajag

vismaz 2 m, un jāievēro princips: jo lielāks ekrāns, jo tālāk jāatrodas.

LABĀK SKATĪTIES TĀLĀK

Vecākiem jāierobežo pie ekrāniem pavadītais laiks un jāuzmana pārtraukumi, kuros ieteicams paskatīties tālumā, piemēram, ārā pa logu. Nedrīkst ekrānu turēt pārāk tuvu acīm, turklāt, telefonu vai planšeti turot rokās, elkonim jābūt saliektam vismaz 90 grādu leņķī. Ja iespējams, labāk izmantot datoru vai televizoru, kas ir tālāk no acīm, nevis skatīties mazajā tālruna ekrānā. Ierīces uzstādījumos zilās gaismas intensitāti var samazināt. Briļļu lietotāji var tās pasūtīt ar tādu pārklājumu, kas zilo gaismu bloķē. Nekādā gadījumā nedrīkst ekrānā skatīties tumšā telpā. Ne mazāk svarīgi – bērniem vismaz stunda dienā jāpavada ārā.

MĀJDZĪVNEKS

Jāved pie prāta īpašnieki

Dzīvojam pilsētas privātmājā. Mums ir kastrēta kaķene, kas staigā ārā, bet pagalmā uzradies noplucis runcis, kas to regulāri trenkā un sit, iežīmē teritoriju, visu apčurājot. Ko darīt?

Atbild Kuldīgas veterinārārste, ambulances un patversmes *Milās ķepiņas* īpašniece Marita Līdaka: „Šāda situācija ir daudzās sētās. Pieļauju, ka runcis nav kastrēts. Tā kā ļoti daudzi savas kaķenes jau ir kastrējuši, tad šādiem runčiem pietrūkst, pie kā iet. Kaķene savus sievišķos hormonus tomēr izdala, un runči tos saoz. Bet kaķenei nav meklēšanās smakas, tāpēc runcis to terorizē. Ja kaķene to laistu klāt, viss būtu kārtībā, bet tagad runcis ir apmulsis, nesaprotot,

kas tas par dzimumu. Kaķenei arī ir stress, un tā noteikti cenšas savu sētu sargāt.

Cīņa var notikt līdz brīdim, kad runcis tiks izkastrēts. Tad interese nākt zudīs. Citu metožu īsti nav. Ja pūtīsiet aerosolu, lai nenāk, arī jūsu kaķis var aiziet no mājām, jo smaka nepatīk.

Ministru kabineta noteikumi paredz, ka ārā atrasties drīkst tikai un vienīgi kastrēti runči un kaķenes. Diemžēl vēl aizvien ir bezatbildīgi

īpašnieki, kuri to neievēro. Šajā gadījumā jāved pie prāta runča īpašnieki vai arī jāmeklē pašvaldības palīdzība, ja tas ir ielas kaķis. Ja cilvēki būtu saprātīgi, klaiņojošo kaķu problēmas nebūtu – katrs dzīvotu savā teritorijā un apkārt nevazātos.”

Inguna Spuleniece

PĀRDOD

Lēti – **MĀJAS** Lielupē, Ezerē.
Tālr. 27746102.

Pārdod **MĀJU** Kuldīgā, 39 000 EUR.
Tālr. 22447206

Pārdod **PVC LOGUS** un **DURVIS**, iebūvējamus skapjus, bīdāmās durvis, moduļu virtuves. Plašs žalūziju piedāvājums. Veic mērīšanu un montāžu. Mucenieku iela 25, tālr. 28448638.

Pārdod **METĀLA JUMTUS** un noteksis-tēmas no ražotāja. Cena no 5,50 EUR/m². Tālr. 20211377.

KVIEŠUS, miežus. Tālr. 29568938.

AUZAS, kviešus. Tālr. 29560864.

Brūnas **DĒJĒJVISTAS**, 12 mēn. vecas. Pērkot 10 gab. un vairāk – piegāde bez maksas. Tālr. 24976880.

Svētdien, 17. maijā, z/s *Mazputnēni* pārdos dažādu krāsu un šķirņu **JAUN-PUTNUS**. Vārmē 8.40, Kuldīgā 9.10 Īvandē 9.40, Ēdolē 10.00, Alsungā 10.30, Vilgālē 11.05, Snēpelē 11.25, Laidos 11.55, Skrundā 12.20. Tālr. 25463353.

SIA *Vēvers* pārdod priedes skaidu kurināmās **BRIKETES** ar piegādi. Cena 120 eiro. Tālr. 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar piegādi Kuldīgā, 123,20 eiro par paleti. Tālr. 20331463.

Sausu, skaldītu meža **MALKU**. Tālr. 27885688.

Sausu **MALKU** maisos, kravās. Tālr. 26544462.

Pārdod 3 m **MALKU** ar piegādi. Minimālais apjoms 20 m³. Tālr. 20514042.

Pārdod ar piegādi zāgētavas atgriezumu **MALKU**, skaldītu malku, 3 m garu meža malku. Tālr. 29249578.

Pārdod skaldītu lapkoku **MALKU**. Gata-vojam pēc vajadzīgā garuma un rupjuma. 10 berkubi – 250 eiro. Tālr. 29562735.

Visu veidu **MALKU**. Tālr. 26153187.

Skaldītu un kluču **MALKU**. Tālr. 28750000.

Skaldītu **MALKU**, piegādā. Tālr. 29428876.

Lapkoku **MALKU**. Tālr. 29883311.

Pārdod **MALKU**, 20 eiro/berkubs. Tālr. 28690422.

Pārdod ar piegādi skaldītu lapkoka **MALKU** vajadzīgajā garumā. Tālr. 29145960.

Pārdod sausu, skaldītu, jauktu **MALKU** ar piegādi. Tālr. 26850693.

MALKU – skaldītu un klučos. Tālr. 27811870.

BŪVKOKUS no vecas mājas. Tālr. 29363982.

Aku, kanalizācijas **GRODUS**. Tālr. 29142702.

TRŪDMĒSLUS. Tālr. 26823474.

Vistu **MĒSLUS**. Tālr. 22103332.

Zirga **MĒSLUS**, piegādā. Tālr. 29974786.

PĒRK

MAZDĀRZĪNU Kuldīgā. Tālr. 28728202.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 29165063.

TRAKTORUS, piekabes, inventāru, vieglās automašīnas. Tālr. 26104984.

MEŽUS, cirsma, malku. Tālr. 26544462.

Craftwood **PĒRK MEŽA ĪPAŠUMS** visā Latvijā, cena no 1000 no 10 000 EUR/ha. Samaksa darījuma dienā. Tālr. 26360308.

MEŽUS, CIRSMAS. Veic meža inventarizāciju. Tālr. 27866653.

Pērk visu veidu **APALĶOKUS** pie ceļa. Tālr. 28690422.

Z/s *SMAIDAS* pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *Valinda* – **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** dzīvsvārā. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034.

 SIA *Kurzemes Gaļsaime* – **BUĻĻUS, GOVIS, TELES**. Tālr. 63454845, 29427543, 26569362.

VĪNGLIEMEŽUS no 3 cm diametrā: Kuldīgā, Planīcas ielā 7a, tālr. 25200298; Skrundā, Liepājas ielā 4, tālr. 25321178.

VĪNGLIEMEŽUS no 3 cm diametrā, braucu klāt. Tālr. 26284210.

VĪNGLIEMEŽUS. Tālr. 28165191.

Dārgi pērk apaļas un ovālas necaurspīdīga **DZINTARA** krelles. Tālr. 20323336.

Vēlos iegādāties līdz 450 īpašuma kompensācijas **SERTIFIKĀTIEM**. Par cenu vienosimies. Varu samaksāt vairāk, nekā sola sertifikātu pārpircēju kompānijas. Tālr. 28692780.

MAINA

Divus **DZĪVOKĻUS** Kuldīgas centrā pret **MĀJU** Kuldīgā. Tālr. 25566770.

Dziedniece Sāra

- Dziedināšana
- Pareģošana
- Atbrīvošana no dažādām atkarībām (alkohola, azartspēlēm u.c.)

Tel. pierakstam 26381988
Piegāms Kuldīgā 19. maijā.

Sertifikāta Nr. 67

DAŽĀDI

KULDĪGAS AUTOSKOLA aicina pieteikties A, B, BE, C, CE kategorijas, 95. koda kursiem. Sākums 18. maijā. Sīkāka informācija pa tālr. 29182826, 29491388.

ELEKTROMONTĀŽAS darbi, elektroinstalācijas izbūve un remonts, mērījumi ēku nodošanai ekspluatācijā, zibensaizsardzības izbūve. Tālr. 29507986.

Sertificēta **BŪVFIRMA** ar pieredzi veic dažādus būvdarbus, dokumentācijas noformēšanu. Tālr. 29705025.

JUMTU MAIŅA un remonts, fasādes darbi, telpu remonts, materiālu piegāde. Tālr. 22489517.

Ierīko **ŽOGUS**. Tālr. 26953266.

MINIEKSKAVATORA pakalpojumi rakšanai (kanalizācija, ūdensvads, drenāža, elektrokabeļu montāžas darbi utt.). Tālr. 29507986.

Kvēpu **FILTRU DPF, EGR, IMMO, ECU** motora vadības bloku programmēšana un remonts. Tālr. 29242556.

METĀLA virpošana. Tālr. 29440335.

SIA *Lateira* veic: **MEŽA** inventarizācijas projekta (taksācijas) izstrādi; cirsma stīgošanu; cirsma novērtēšanu. Tālr. 27030802, e-pasts: info@lateira.lv.

Sertificēta **TAKSATORA** pakalpojumi: meža inventarizācijas lietu izgatavošana; mežaudzes novērtēšana; cirsma dokumentācijas sagatavošana; īpašuma robežu, kupicu ierīkošana un atjaunošana. Tālr. 27226777.

Sertificēts **MEŽA TAKSATORS, STIGOŠANA, DASTOŠANA**. Tālr. 28358514.

Ātri saskaldū **MALKU**. Tālr. 26449395.

Bīstamu **KOKU** un **ZARU** zāģēšana, dzīvžogu kopšana, celmu frēzēšana. Tālr. 26085985.

TRIMERĒJU un pļauju zāli. Tālr. 22103332.

TRIMERA, motorzāģa pakalpojumi. Tālr. 28958135.

PĻAUJ zāli. Tālr. 28958135.

Tīrām **DZIĻURBUMUS**. Tālr. 29296723.

Tīra **AKAS**. Tālr. 27448331.

Tīra **AKAS**. Tālr. 26018109.

PIEMINEKĻI, FUTRĀĻI, SĒTIŅAS Baložu ielā 6 (blakus pastam). Tālr. 28666270.

LĪDZJŪTĪBAS

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Andrim un Aigaram Krumbergiem, mammīti mūžībā pavadot.

Valdis, Dzintra, Taisija Rutes

*Pār tevi smilšu klusums klāts,
Vien paliek atmiņas un tava mūža stāsts.*

/J.Rūsiņš./

Izsakām līdzjūtību AINAS KRUMBERGAS tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.

Trešās sekcijas kaimiņi Piltenes ielā 24

*Tas bija mīlestības ceļš,
Ko, māt, tu atstāji aiz sevis...*

/K.Apškrūma./

Skumju brīdī esam kopā ar Līgu, mammu mūžībā pavadot.

Liene, Agnese, Daiga, Ilonda, Guntra, Inese

Skaistākos ziedus tev noplūktu dārzā,

*Mijākos vārdus tev sacītu vēl,
Ja tu šai vakarā, klusā un vēlā,
Atnāktu vēl ar mums parunāt.*

/Ā.Elksne./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Kitijai un tuviniekiem, no mīļās omītes atvadoties.

Sproģu ģimene, Grūbes ģimene, Vilma, Daira, Gunta, Sandra

*Būs atkal pavasars. Plauks ķirši,
Un zālē ņudzēs pienenes.*

*Bet puķu vaļsirdīgās sejās
Vairs šoreiz neskatīšos es.*

/Ā.Elksne./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Ingai, no tēta atvadoties.

Kolēģi Sermītes IC

DĀRGIE KLIENTI!

Paziņojam, ka no 18. maija SIA *Lāses AM* gaļas veikals strādās arī pirmdienās.

Darba laiks:

- no pirmdienas līdz piektdienai no 9.00 līdz 18.00,
- sestdienās no 9.00 līdz 15.00,
- svētdienās – brīvs.

VIENMĒR LAIPNI GAIDĪTI!

MAIJA ERUDĪTS

Atbildi meklējiet kādā no *Kurzemnieka* numuriem un līdz 18. maija 11.00 sūtiet e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv!

Cik gadu Kuldīgā darbojās gardumnīca Šarlote?

Atbilde. Kuldīgas slimnīcā kopš aprīļa strādā anesteziologs-reanimatologs Ardis Bērziņš.

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Aija Usne, Anda Pirtniece, Guntars Pirtnieks, Rasma Stepe, Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Indra Grandava, Ingars Neimanis, Gunta Grundmane, Daina Gerente, Daina Brūkle.

SIA **LATEIRA**

pērk CIRSMAS, MEŽA ĪPAŠUMUS.

- Palīdz noformēt dokumentus,
- veic cirsma iestīgošanu, dastošanu, novērtēšanu.

Tālr. 63428509, 27020562, 29997742, fakss 63428523, e-pasts: info@lateira.lv.

 KUREKSS SIA

PĀRDOD DAŽĀDA IZMĒRA UN KVALITĀTES ZĀGMATERIĀLUS

- 📍 "Graudupi", Tārgales pagasts, Ventspils novads
- 🕒 Darbdienās: 8:00 - 17:00 S., Sv.: brīvs
- ☎ Dainis Kūla - 29113913
- 🌐 www.kurekss.lv

VĀRDADIENAS

No 16. līdz 23. maijam

- 16. Edvīns (1982), Edijs (1905)
 - 17. Herberts (231), Dailis (152), Umberts (3)
 - 18. Inese (13 243), Inesis (85), Ēriks (5829)
 - 19. Lita (643), Sibilla (77), Teika (25)
 - 20. Venta (75), Salvis (603), Selva (14)
 - 21. Ernestīne (21), Ingmārs (136), Akvelīna (22)
 - 22. Emīlija (4211), Visu neparasto un kalendāros neierakstīto vārdu diena
 - 23. Leontīne (296), Leokādija (179), Lonija (286), Ligijs (159)
- Populārākie: Inese un Ēriks.**

18. maijā tautā iemīļotas dziesmas vārdi *O, donna, donna, donna, donna Inese!* izskanēs ne reizi vien. Kā gan ne? Šī skanīgā vārda īpašnieču ir daudz. Mums *Kurzemniekā* ir pat divas: uzņēmuma valdes locekle Inese Opelta un māksliniece maketētāja Inese Slūka.

Saulains, vijīgs un mīlīgs

Inese Opelta:

– Mamma gribējusi dot vārdu Gundega, bet tētis ieteicis Inesi, un pie tā arī palikuši. Vienmēr man tuvumā bijusi vēl kāda vai pat vairākas Ineses. Sākumskolā bijām trīs. Divas sēdējām vienā solā, trešā – aiz muguras. Kad skolotāja sauca Inesi, visas trīs saausījāmies. Kad studēju Rīgas Politehniskā institūta Inženierekonomikas fakultātē, studentu celtnieku vienībā *Regate* arī bijām trīs. Vārdadienu skaisti svinējām pie vienas Ineses Saulkrastos. Vienu vasaru, kad *Kurzemniekā* strādāja praktikante Inese, atkal bijām trīs. Vienmēr esmu viena no vairākām, un man tas patīk. Visas šķiet tādas kā savējās. Vārds ir saulains, vijīgs, mīlīgs, nav ass, un tas varbūt arī raksturā dod līdzīgas iezīmes. Reizēm derētu būt mazliet stingrāki, bet tādas iezīmes šis vārds nedod. Kad Raimonds Pauls Dailes teātra izrādei *Atjautīgā aukle* šo dziesmu sacerēja, mācījies vidusskolā. Braucām skatīties skaisto muzikālo izrādi, un pēc tam vecāko klašu puīšu izpildījumā skolas gaiteni un vēlāk vārdadienās ļoti daudz reizi šī dziesma skanējusi man par godu.

Saistās ar pavasara ziediem

Inese Slūka:

– Kādreiz populāra bija vieglatlēte, šķēpmetēja Inese Jaunzeme. Kad piedzimu, vecāki mani arī nosauca kā slaveno sportisti. Vārda dēļ diskomforta nekad nav bijis, droši vien tādēļ neesmu pat domājusi – patīk vai ne. Ne skolā Vilgālē, ne Liepājas mākslas vidusskolā, kur mācījos apģērbu modelēšanu un dizainu, vairākas Ineses vienuviet neesam bijušas. Nebija arī pēc vidusskolas, kad strādāju operā un šuvu balerīnām kleitas vai mācījos pedagoģiju Mākslas akadēmijā. Vārdadiena man saistās ar pavasara ziediem: maijpuķītēm un narcisēm. Arī ar Raimonda Paula dziesmu.

CIENĪJAMIE PIRCĒJI!

Ar 18. maiju darbu atsāk SIA *Saules ieleja 3* kulinārijas-konditorejas veikaliņš Kuldīgā, Dzirnau ielā 18.

Veikala darba laiks:

- darbdienās no 9.00 līdz 18.00,
- sestdienās no 9.00 līdz 16.00,
- brīvdiena – svētdiena.

KULDĪGAS VESELĪBAS CENTRĀ
Ventspils ielā 12

PIEJAMAS KURZEMES ACU CENTRA OPTALMOLOGU KONSULTĀCIJAS

Kaspars Ozols
Mārtiņš Ābelītis

PIETEIKŠANĀS PA TĀLRUNI: 636 24665

LAIKA PROGNOZE

Siltummīļiem jāpaciešas

Šonedēļ paveicās tiem autovadītājiem Latvijas centrālajā daļā un Latgales pusē, kuri nebija nomainījuši ziemas riepas, – otrdien tur krietni sasnīga, savukārt trešdien sabira krusas graudi, kas skāra arī Kurzemi. Turpmākajās dienās tik krasas dabas kaprīzes sinoptiķi nesola, tomēr joprojām būs vēss laiks, lietus, iespējama krusa vai slapjš sniegs.

Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra novērojumiem tik bieza sniega kārtā (dažviet virs 15 cm) maija vidū pēdējā pusgadsimtā nav bijusi. Maija sākumā nedaudz snidzis arī pirms trim gadiem, visvēlāk pavasarī sniegs mūspusē bijis 1953. gadā, kad 29. maijā Kazdangā zemi uz mirkli noklāja 5 cm sniega sega. Dārzkopības eksperti norāda, ka sniegs (ja vien nav smags un ilgstošs, kas var laužt zarus) augļu dārzus, puķu un sakņu dobes tik ļoti neapdraud kā salnas un stipra krusa. Ja atceramies, pagājušajā rudenī vētra ar lieliem krusas graudiem nopostīja arī dažas siltumnīcas Kuldīgas novadā. Sinoptiķi negrib dārzkopjus biedēt, tomēr ar nokrišņiem (lietu, krusu, slapju sniegu), kā arī maijam neraksturīgu vēsu-

mu jārēķinās vēl turpmākajās dienās.

Brīvdienās gaidāms īslaicīgs lietus, bet lielākoties laiks būs saulains, liecina prognozes Kurzemei. Patīkamākā izskatās sestdiena, kad gaiss iesils līdz +10 grādiem, rietenis pūtīs 8–19 m/sek. Arī naktī temperatūra nenokritīs zemāk par +6 grādiem, taču dienā daudz augstāk nepakāpsies, un nakts uz pirmdienu būs diezgan dzestra – tikai +2 grādi.

Līdzīga būs nākamās nedēļas pirmā puse: ar vēsām naktīm, temperatūru dienā ne augstāku par +10, +11 grādiem un lietus mākoņiem, pūtīs rietumvēji, bet ne vairs ar brāzmām. Ievērojami siltāks laiks gaidāms nedēļas otrajā pusē, kad gaiss iesils līdz +20 grādiem.

Daina Täfelberga

PĀRDOD viegli uzstādāmas SILTUMNĪCAS:

- 2 x 3 m – 140 EUR
- 3 x 4 m – 180 EUR
- 3 x 6 m – 220 EUR
- 3 x 8 m – 265 EUR

Ar izturīgu armēto plēvi. Piedāvājam arī polikarbonāta siltumnīcas. Aizvedīsim. **T. 27848667.**

LOGI UN DURVIS *Pavasara atlaides logiem līdz 38%*

Akcija līdz 31.05.2020.

- ŽALŪZIJAS
- GARĀŽU VĀRTI
- METĀLA DURVIS
- PRETINSEKTU SIETI
- PVC LOGU UN DURVJU REMONTS

Kuldīga, Vakara iela 15. www.montaznieksde.lv
MONTĀŽNIEKS DE
Tel. / fax 63323281, mob. 26179829

PĒRKAM

* *Augošu koku cirsmas;*

* *Papīrmalku ostās: (Rīgā, Mērsragā, Liepājā)*

Meža īpašniekiem:

- Veicam bezmaksas konsultācijas;
- Palīdzam meža taksācijas sagatavošanā, cirsmu iestigošanā;
- Palīdzam iesniegt ciršanas pieteikumu VMD.

Telefoni informācijai: 29196926 www.metsaforest.com/lv

Viss par reklāmu *Kurzemniekā!*
Tālrunis 63324881.

KULTŪRA

Meklē izcilus latviešus

Imanta Ziedoņa fonds *Viegli pēta viņa darbu Kurzemīte*, realizē to kā kulturālo kartupeļu lauku Kuldīgā un arī meklē izcilus latviešus.

Fonds iecerējis iepazīt šodienas unikālos cilvēkus un stāstus par tiem nodot tālāk vairākos nepieredzētos formātos.

I.Ziedonis, apceļojot Kurzemi un apcerot ceļā pieredzēto, *Kurzemītē* raksta, ka viņu interesē Latvijas individualitātes, savād-

nieki, dīvaiņi. Viens no dzejnieka aicinājumiem grāmatā ir: „Papētīt un pavērot cilvēkus, kas ir ar kaut ko aizraušies. Kolekcionēt tos. Vākt visu, ko jūs par viņiem dzirdat un uzzināt. Un jums izveidosies novada dvēseles muzejs.”

Šogad, *Kurzemītes* piecdesmitgadē, *Kartupeļu lauka radio* komanda veidos radiožurnālu un kopā ar I.Ziedoņa muzeju – multimediju izstādi „*Kurzemīte*”,

kartupeļi, kas 11. septembrī tiks atklāta Kuldīgas muzejā. Savukārt pie kulturālo kartupeļu lauka izcilos latviešus varēs ieraudzīt mākslas instalācijā *Vēl lielāks galds virs mana galda*, ko atklās jau šovasar Imantos – 1. jūlijā.

Ikviens aicināts stāstus par izciliem latviešiem sūtīt e-pastā: klr@fondsviegli.lv. Par to, kas notiek laukā, un par izcilo latviešu meklēšanu var uzzināt radio: <https://fondsviegli.lv/lv/radio>.

VIKA SIA «Vika Wood» kokzāģētava PĒRK egles un priedes zāģbalkus.

Sīkāka informācija pa tālruni 26443376. Papildu informācija www.vikawood.lv.